

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inzerate sprejema upravništvo v Katol. Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vprejemajo.

Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I, 17

Izhaja vsak dan, izvenredno nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Pe pošti prejemnik:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta : 13 —
četrt : 6, 50 —
mesec : 2, 20 —

V upravnistvu prejemnik:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta : 10 —
četrt : 5 —
mesec : 1, 70 —

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 185.

V Ljubljani, v sredo 14. avgusta 1901.

Letnik XXIX.

Govor

dr. Šusteršiča na volivnem shodu
dne 11. avgusta t. l.

Častiti gospodje volivci!
Slavni zbor!

Ako danes, po precejšnjem presledku, stopim zopet pred svoje volivce, imam za to mnogo povoda, in prav poseben vzrok je splošni politični položaj, v katerem se nahajamo.

Razmere v državni zbornici.

Ko smo šli lansko jesen v volitveno borbo, bili smo vsi in bile so vse stranke brez izjeme prepričane, da stojimo pred državno krizo, da bode v novem drž. zboru zopet prevladala obstrukcija, in da nikakor ne bode mogoče, težavam biti drugače kos, nego s temeljitimi državnopravnimi izpremembami: z izpremembo ustave, kratko malo, da se bode morala cela država prestaviti na drug temelj, ker drugače ne bomo prišli do normalnih razmer v našem državnem življenju.

Mej tem časom pa se je, vsaj navidezno, marsikaj izpremenilo. Res so, ko se je drž. zbor sešel, Mladočehi takoj zopet pričeli z obstrukcijo, in ako se upošteva položaj mladočeske stranke, ako se upošteva velika krivica, katera se je zgodila češkemu narodu s tem, da so se preklicale jezikovne naredbe, potem se ne more tajiti, da je bila mladočeska obstrukcija vsaj mnogo bolj utemeljena in opravičena kakor svojedobna obstrukcija liberalne levice. Toda ta obstrukcija je trajala le kratek čas, drž. zbor pa je vsaj navidezno prišel v popolnoma normalen tir. Začel je delovati in pričela se je doba tako plodovitega parlamentarnega delovanja, da se lahko meri z najbolj plodovitimi dobami, odkar imamo ustavno življenje v Avstriji. Najvažnejše zadeve, ki so velikanskega narodnogospodarskega pomena, o katerih bodem podrobneje šele pozneje govoril, so se rešile v tej dobi.

In vendar rečem, da se mi zdi ta normalnost naših razmer samo navidezna. Drž. zbor je deloval skozi nekatere mesece, — ali zakaj je deloval? Zato je deloval, ker je vlada prišla s samimi takimi predlogami, ki so jako popularne, s katerimi je ljudstvu kaj dala! Zaradi tega ni mogla nobena stranka vzeti nase odija s tem, da bi bila zavirala delovanje drž. zbora, ko se je šlo za ljudstvu tako koristne stvari. Vlada v tem minulem zasedanju od zastopnikov ljudstva za-se, odnosno za državo, ni zahtevala nič, pač pa je dala na razpolago celo milijardo, ter rekla: To milijardo si razdelite za železnice, vodne ceste itd. Naravno je, da je v takih razmerah drž. zbor bil delaven, da so se vladne predloge razpravljale, da se je glasovalo, ker vse stranke so bile interesirane na tem, da pride ta milijarda med ljudi, da pride enkrat na državne stroške nekaj denarja med ljudstvo. Naravno je torej, da je državni zbor deloval.

Bodoče težave.

Na jesen pa stopijo druga velika težavna vprašanja do drž. zbora. Prva težava bode že vprašanje, kako pokriti te velikanske stroške, katere si je država nakopala v baš pretekli dobi. Ako ima država novih stroškov, potem je samo ob sebi umevno, da mora dobiti tudi novih dohodkov, s katerimi pokrije te stroške. In že tukaj bodo počila nasprotstva med strankami, in sicer se bodo nasprotstva oso-

bito pojavila med socialnimi strankami, katerim je mar socialni preporod naroda, katere hočejo, da se nova bremena naložijo na ramena bogatinov, na ramenah tistih, ki so v stanu bremena nositi, — in med liberalnimi kapitalističnimi strankami, katere vedno nova bremena nakladajo široki masi ljudstva. In tukaj bodo velikanske težave! Kakor pa danes stoji razmere v drž. zboru, bode težko dobiti večino za nov davek, ako ta nova bremena niso urejena tako, da v prvi vrsti zadenejo bogatejše sloje.

Davek na vožne listke.

Vlada je že predložila neki zakon, s katerim hoče vsaj del novih stroškov pokriti, in to je zakon o davku na vožne listke na železnicah. Že pri tem zakonu bode največje težave, in vprašanje je, ali bode mogla vlada dobiti za ta predlog večino. Kajti ne morem tajiti, da končno, akoravno je davek na vožne listke predlagan za drugi in prvi razred mnogo višji nego za tretji razred, in akoravno se ozira dotična predloga na lokalni promet, vendar ne smemo pozabiti nikdar, da večina, in sicer ogromna večina ljudstva, se vozi v III. razredu, in da bode končno največji del tega davka moral vendar-le plačati III. razred. (Pritrjevanje.) Nobena stranka, kateri je mar blagor ljudstva, ne more glasovati za to, da se največje breme zvali na tiste, ki se vozijo v III. razredu, to je za kmete, delavce, ki morajo čestokrat žal daleč po svetu iskati svoj kruh.

Tu nič ne pomaga, če se tudi lokalni promet popolnoma tega davka oprosti, treba je pomisliti, da se mora delavec mnogokrat voziti jako daleč, da pride do dela in do kruha. In pri njem se pozna vsak krajcar, katerega mora plačati; ta novi davek bi bil torej res velika obremenitev najnižjih slojev.

Kar se naše stranke tiče, je umevno, da za tak predlog ne bode glasovala. (Odobranje.) Ali naša stranka ne bode sama odločevala. Odločevati bode mogla samo z drugimi strankami. Ali nado imam, da se morebiti v državnem zboru sploh za ta davek ne bode večina našla.

Nagodba z Ogrsko.

Torej že pri vprašanju pokritja bodo največje težave. Drugo vprašanje, pri katerem bode še mnogo večje težave, je pa veliko državno vprašanje, vsled katerega so od Badenija do danes še padle vse vlade, padla vsa ministerstva, namreč nagodba z Ogrsko. Kakor vam je znano, je ta nagodba, katera se ponavlja vsakih 10 let, doslej bila jako krivična za tostransko državno polovico, za Avstrijo, pač pa ugodna za Ogrsko. Ogri so znali vedno tako operirati, in naše večinoma vse bolj ali manj liberalne vlade so bile vedno tako prijenljive napram liberalni Ogrski, da se je vedno uredilo razmerje tako, da so Ogri imeli 70% pravic in mi pa 30% pravic; da se je pa to zravnilo, smo morali mi plačevati 70%, Ogri pa samo 30% za skupne stroške! (Velika veselost).

Torej za tako poravnano in za tako nagodbo se mine damo več dobiti, in jaz mislim, da sploh drž. zbor take nagodbe ne bo več sprejel, ker dvomim, da bi imela večina državnega zbora pogum, da tako krivično nagodbo še enkrat glasovati.

Tako nagodbo pa mora vlada na vsak način skleniti z Ogrsko, ker drugače pridemo pri trgovinskih pogodbah v največje

homatije. Ogrska nam napravi potem carino za uvoz iz Avstrije, mi zopet carino za uvoz iz Ogrske in potem smo naenkrat v najlepši carinski vojski z Ogrsko, kar bi ne koristilo ugledu države na zunaj in bi avstro-ogrskemu cesarstvu odvzelo možnost, kot jednotna skupina sklepati trgovinske pogodbe z inozemstvom. Vsaka vlada pravzame torej dolžnost, da nagodbo postavi na zakoniti temelj, in doslej je še vsaka vlada od Badenija sem ob tej dolžnosti padla. Sedanji ministerski predsednik Körber se še te naloge doslej ni lotil. Lotiti se je pa vlada morala v najbližji bodočnosti zaradi trgovinskih pogodb, ker druge države ne bodo hotele sklepati trgovinskih pogodb z nami, dokler ne vedo, če bode Avstrija tvorila z Ogrsko skupen carinski okoliš, ali pa bode Ogrska zase država, ki bode zase sklepala trgovinske pogodbe, in Avstrija zopet zase država, ki bode tudi zase sklepala trgovinske pogodbe. Torej to so jako zmedene razmere, in vsaka vlada mora težiti za tem, da razmerje med Ogrsko in nami postavi na zakonito podlago. S tem pa so združene take težave, da se utegne pri tem — vsaj tako sodijo mnogi, ki imajo jako trezno sodbo — ves položaj razbiti.

Edina zdaj mogoča vlada.

Seveda so nekateri politiki, ki pravijo, da se da tudi to vprašanje rešiti, in sicer po tem potu, da se ustanovi stalna večina v državnem zboru, ki prevzame državno krmilo in s tem združene dolžnosti in žrtve. Stalna večina, to je tisto zdravilo, pravijo, ki bode ozdravilo naše parlamentarno življenje. O tem zdravilu govorijo dandanes veliko zlasti tisti politiki, ki so lačni po ministerskih portfeljih, kajti če bode stalna večina prevzela vso vladno v Avstriji, potem pride — tako mislijo — za gotove politike, ki se smatrajo sposobne za visoka mesta, čas, da zasedejo ministerske sedeže.

Ali kakor je položaj danes, moram reči, da bi bila trdna večina največja nesreča za naš politični položaj. Kajti v tistem hipu, ko bi se našla ta večina — in danes se govori najraje o liberalni koaliciji, katera najde zastopnike na desni in levi — kakor hitro se ustanovi trdna večina, imamo zopet obstrukcijo, ker po izkušnjah prejšnjih let ne bode nobena stranka pustila, da bi vladala druga stranka in da bi se oživil v celoti strankarski regiment v državi. Kakor hitro imamo stalno večino, imamo obstrukcijo! Potem je pa zopet vse v zraku. Vlada bi ne mogla storiti večje napake, kakor če bi pospeševala oživetvorenje stalne večine v parlamentu. Danes, ko ena stranka drugi niti čez cesto ne zaupa, ko je vse razkosano in razdrapano v državnem zboru še od večletne obstrukcije, danes zamore v Avstriji vladati samonadstrankami stoječe uradniško ministerstvo pod pogojem, da je to ministerstvo zares strogo nepristransko, da varuje zakon v vsakem oziru, da kolikor mogoče stori dobrega in koristnega za ljudstvo, ministerstvo, ki se ne naslanja na kako strankarsko večino v državnem zboru, pač pa na večino ljudstva, na večino narodov, — to je sedaj edino mogoča vlada. Parlamentarna vlada pa je sedaj v Avstriji, pri sedanjih političnih razmerah popolnoma nemogoča. Parlamentarna vlada v Avstriji bode še le takrat mogoča, ko se poreče poslan-

cem: »Vi, ki ste voljeni na podlagi sedanjega krivičnega volivnega reda, pojte enkrat za vselej domov!« in ko se potem uvede splošna in enaka volivna pravica! Samo na podlagi takega novega pravičnega volivnega reda izvoljeni parlament, ki bode zastopal ljudstvo, ne pa nekatere privilegirane stanove, bode sposoben, ustvariti in nositi parlamentarno vladno. (Burno odobravanje.)

Omenil sem že stalne večine, o kateri se v najnovejšem času dokaj govori v našem javnem življenju in pod katero stalno večino mislijo dotični politiki osobito liberalno koalicijo, združene liberalne elemente od desne in leve. Jaz upam, da do te večine ne bode prišlo, in sicer že zaradi tega ne, ker se bode po mojih mislih našlo zadostno število treznih elementov v državni zbornici, kateri bode to zaprečilo; tudi vlada mora gledati, da to zapreči, v državnem interesu.

Poljaki.

Velika naloga pripada pri rešitvi tega vprašanja poljskemu klubu. Ta je najmočnejši izmed vseh klubov v državnem zboru in nastopa popolnoma solidarno, akoravno so v klubu razne struje. Ta poljski klub je danes močnejši kot prej. Že iz volitev se je pomnožen vrnil v državni zbor, toda — saj so vam znane pripovedbe o galiških volitvah! Poljski klub je res prišel jako močan nazaj, ali gališki opozicionarci so zatrjevali, da te volitve niso bile prave volitve! Klub je moral prestati nekako vojno, v kateri so se rabila vsa sredstva. Osobito je bil v hudi vojni zoper krščansko kmečko stranko, takozvano stranko Stojalowskega, katera ima največji vpliv na krščansko kmečko poljsko ljudstvo. To je jako slabilo moč poljskega kluba, ker vsaka vlada mu je lahko žugala, češ, ako ne greš z menoj, bomo zapustili državni zbor in pri novih volitvah podpirali vaše nasprotnike, in vaših mož bode malo prišlo nazaj.

Zdaj v zadnjem času pa se je zgodilo nekaj, kar je največjega pomena za utrditev poljskega kluba, in sicer dejstvo, da se je ta klub spravi s krščanskokmečko stranko poljsko. Kakor znano, ima ta poljska stranka 4 poslance v drž. zboru, kateri so prvotno vstopili v slovanski centum, v klub, katerega je osnovala slov. kat. nar. stranka. Proti koncu zasedanja pa so vstopili v poljski klub. Jaz odkrito priznavam, da sem storil, kar je bilo v moji moči, da se je poljski klub s temi poslanci spravi in to v interesu konservativne krščanske politike v drž. zboru. Poljski klub je bil vselej, in to kaže tudi minulo zasedanje, najbolj zanesljiva zaslomba konservativne, krščanske države politike. Poljski klub je tam, kjer se je šlo za boj proti krščanstvu, vedno stal na strani krščanstva, med tem ko je mladočeska stranka bila razdeljena in so nekateri člani, ne vsi, če prav deloma le na tihem, podpirali liberalne naskoke na krščanstvo. Poljski klub pa je bil vedno zanesljiv za krščanske ideale, ker v njem odločno prevladuje krščanski element. Vseled tega je bilo največjega pomena, da neha ta razpor med krščansko kmečko stranko poljsko in med poljskim klubom, in jaz sam sem v dolgem posvetu, katerega sem imel v tem oziru s Stojalowskim, voditeljem krščanske kmečke stranke poljske, prigovarjal mu, da se poravnava, seveda pod kolikor mogoče ugodnimi pogoji. Pogajanja so imela uspeh in omenjeni štirje poslanci so vstopili v

poljski klub. S tem vstopom se je poljski klub bistveno konsolidiral, in nihče sedaj ne more več reči, da bi poljski klub ne zastopal poljskega naroda. S tem ima poljski klub proste roke, in ker ima proste roke, zaradi tega se tembolj zanašam na to, da ne bo dovolil, da bi prišlo v drž. zboru do liberalne večine in da bi zopet nastala kaka doba liberalne prevlade v naši državi. Izrekam pa tudi nado, da poljski klub sklene sprave še na drugi strani z bratskim rusinskim narodom! To bi še bolj utrdilo moč poljskega kluba, ki bi imel potem nepremagljivo pozicijo.

Toliko o splošnem političnem položaju, o katerem bi se dalo še mnogo govoriti. Toda čas poteka, in zato preidem na druge stvari, katere bodo moje cenjene volivce morebiti najbolj zanimale.

Naši stranki v drž. zboru.

Kakor znano, so se lanske volitve pri nas na Kranjskem izvršile tako, da je prišlo 6 katol.-narodnih poslancev in 3 liberalni slovenski poslanci na Dunaj. Danes, ko stojimo na pragu novih volitev za dež. zbor, je jako zanimivo ogledati si nekoliko delovanje teh dveh strank v drž. zboru v pretekli dobi, kajti to tem, mislim, je danes vsak razsoden človek na jasnem, da stranka negre soditi po programih in ne po obljubah, katere delajo pred volitvami, ampak po njihovem delovanju, potem, ko so izvoljeni dotični poslanci. (Klici: Tako je!) Torej oglejmo si delovanje katol. narodne stranke v drž. zboru in oglejmo ob enem tudi delovanje liberalno slovenske stranke v drž. zboru, in potem naj si vsak razsoden človek sam napravi sodbo, komu je kaj zaupati in komu ni nič zaupati.

„Slovanski centrum“.

Kakor je znano, je katol.-nar. stranka v drž. zboru zasnovala klub, ki se imenuje „Slovanski centrum“. Ta svoj klub je kat.-narodna stranka zasnovala na krščansko demokracijski podlagi, to se pravi, na podlagi ljudstvu prijaznih krščanskih načel. Mi nismo gosposka stranka, ampak smo ljudska stranka, stranka priprostega naroda, in zato se borimo na celi črti dosledno za splošno enako volivno pravico, ker ne moremo izpredvideti, zakaj ima 1 veleposestnik več pravic, kot tisoč drugih državljanov. (Odobranje.)

Osobito smo v prvo vrsto svojega programa postavili kmečko vprašanje, pravice in koristi kmečkega stanu, in v soglasju s temi pravicami koristi in pravice vseh proizvajalnih stanov, obrtnikov, delavcev itd.

Ali smo se držali programa ali ne? To je vprašanje, katero nam smejo staviti volivci. Ali smo izvršili, kar smo obljubovali, ko smo šli v volitve lanske leto?

Oglejmo si pred vsem predloge, katere je stavil naš klub, slovanski centrum, v drž. zboru.

Potresno posojilo.

Mej prvimi predlogi je bil moj nujni predlog, da naj se brezobrestno potresno posojilo, katero je država leta 1895 dala mestu, deželi in pa obrtnikom, odpise, odpusti. V slučaju požara dobi zavarovanec zavarovalno svoto, za potres pa nihče ne zavaruje. Tukaj je dolžnost države, da ona odškoduje dotične po tej izredni nesreči zadete prebivalce. To je bilo naše stališče in predlagali smo, da država tiste svote popolnoma odpusti. Dala je bila, kakor znano, za hišne posestnike ljubljanske 1.700.000 gld., potem za kmečke posestnike 1.245.000 gld. in za obrtnike 100.000 gld.

Vsega nismo dosegli, kar smo predlagali, ali vendar smo veliko dosegli. Mi smo zahtevali največjo ugodnost ki je sploh mogoča bila: popolni odpust — in vlada se je z nami pogajala in končno smo vendar precej dosegli. Vsaj je znano morebiti mnogim izmed vas, kako se je prej postopalo, če je kdo prosil, da se odpise posojilo. V kratkem času je dobil tiškan odlok, katerega so imeli pri vladi že kar naprej pripravljene, da se prošnja odbije. Malokdo je dobil kako majhno olajšavo. Potem pa, ko smo mi svoj predlog stavili, so se prošnje vse drugače začele reševati. Dež. predsednik kranjski je dobil posebno navo-

dilo z Dunaja, kako mora postopati in da mora biti skrajno prijenljiv. To je zgolj zasluga katol.-narodne stranke. Tako je prišlo do tega, — meni so znani slučaji — da so velike svote, osobito tudi v okolici, popolnoma odpisane, popolnoma odpuščene dotičnim posestnikom. V tem oziru torej lahko rečem, da sme katol.-narodna stranka ponosna biti na svoj uspeh.

Kako pa se je vedla temu vprašanju nasproti liberalna slovenska stranka?

Ko je bil ta predlog stavljen, pri katerem so liberalni ljubljanski meščani morebiti še bolj interesirani kakor posestniki na deželi, precej so začeli liberalci po „Slov. Narodu“ in po drugih svojih umazanih listih kričati, da iz tega ne bo nič, da je to neumnost, da je cela stvar zavožena itd. Najznamenitejše pa se je obnašal v tej stvari voditelj narodne liberalne stranke dr. Tavčar sam v drž. zboru. To je treba nekoliko natančneje pribiti na steno!

Naš predlog se je bil izročil takozvanemu »Nothstandsausschuss-u«, to je odseku, ki se ima baviti z vsemi predlogi, ki se tičejo podpor poškodovancem po elementarnih neugodah. Temu odseku je bila torej cela stvar odkazana. Že precej v I. seji tega odseka, katerega član je poleg mene tudi dr. Tavčar, tega moža ni bilo zraven. Ko se mu je očitelo v katoliško-narodnih listih, je prišel k prihodnji seji in rekel, da vabila ni pravočasno prejel. Dobro! On povabila ni pravočasno dobil! Verjemimo mu to vsi! (Smeh.) 8. marca pa se je razpravljala ta zadeva zopet v odseku, in dr. Tavčar je bil navzoč. Najpopred sem izpregovoril jaz in utemeljeval svoj predlog, ter zahteval, da se predlog sprejme in vse brezobrestno posojilo odpise, ker ako se delajo izjeme, se delajo tudi krivice, to vemo vsi. (Klici: Tako je!) Saj vemo, kako to gre. Vpraša se najprej na deželi žandarja, in ta žandar se svojim poročilom navadno že končno odloči. Jaz imam vse spoštovanje do žandarjev, ali toliko skušenosti pa vendar vsakemu mej njimi ne pripisujem, da bi mogel zanesljivo poročati, kdo je bolj potreben in kdo manj. Tu je treba natančno poznati imovinske razmere! Tukaj pri mestnem magistratu pa imajo nekateri meščani tudi svoje posebne prijatelje, in tistim gre tudi vse gladkeje kot drugim, to tudi vemo. (Veselost.) Jaz sem torej stavil predlog, da naj se vse odpise. Vladni zastopnik je pa temu oporekal, češ, potem se bode pa marsikateremu odpisalo, ki ni potreben. Mogoče, da bi se to zgodilo, toda jaz ne poznam hišnega posestnika, ki bi tega odpisa ne bil potreben, ne v mestu in ne na deželi. Jaz vem, da te lepe nove palače, ki jih vidim po Ljubljani, so tako obremenjene, da niti ena opeka ni last dotičnih posestnikov! In še hujše je na deželi! Kmet ne dobiva nikake najemščine od svoje hiše: denar, kateri leži v njej, je mrtev kapital. Če mora kmet na novo graditi svoje poslopje, če mora utakniti tisoč, dva tisoč goldinarjev v svoje poslopje, tedaj je to prava katastrofa zanj, kajti kdaj mu bode posestvo neslo dva tisoč goldinarjev? Do sodnjega dne ne! (Živahna veselost in odobranje.) Zaraditega sem rekel: »Nobenih izjem ne delati. To je edino pametno.

Kaj pa je rekel dr. Tavčar v odseku? On pravi — jaz sem vse natančno stenografiraj, kar je govoril — on pravi: Ta splošni odpis, to je ideal, za katerega sem tudi jaz, za katerega sem za to, da ne bode dr. Šusteršič pozneje rekel, da sem mu jaz vse podrl. (Smeh.) On tedaj ni iz stvarnih razlogov zato, ampak zato, da ne bodem jaz rekel, da ni zato! (Smeh.) To me spominja na nekega preprostega moža v nekem občinskem svetu. Pri neki seji so se posvetovali o stvari, važni za občino. Končno se je glasovalo. Ta mož pa je bil eden tistih, ki na vse strani najraje držijo, in ko je prišla vrsta nanj, da odda svoj glas, je rekel: »Jaz ne rečem ne »da« in ne »ne«, da ne bo potem kdo prišel in rekel, da sem rekel »da« ali pa »ne«!

Tega velikega državnika je posnemal tudi zastopnik in voditelj slovenske inteligence, zastopnik deželnega glavnega mesta Ljubljane, in središča cele Slovenije! Dr. Tavčar se je

v odseku o mojem predlogu takole izrazil: Da, to pa vseeno ne gre, da bi pri vseh enako bilo. Vse se ne sme v en lonec vreči. To bi bila velika krivica. Pa vključ temu, da bi bila velika krivica, sem jaz vseeno za to, da ne bode moj tovariš rekel, da sem zoper to.« (Ves čas velika veselost.) Na ta način je torej zastopnik ljubljanskega mesta, katero je pri tej stvari udeleženo z 1.700.000 gld., zastopal ljubljansko mesto in svoje volivce v državnem zboru!

Ni čudno, da se je potem v ravno tisti seji tega odseka vladni zastopnik skliceval na besede doktor Tavčarja. Seveda vlada vedno gleda, da močnjček kolikor mogoče zapre! Sekcijski načelnik Roža se je skliceval na to, češ: Saj je rekel zastopnik ljubljanskega mesta sam, da to ne gre, da bi se vsem posojila odpisala! Tudi te besede sem si zapisal v večni spomin, da se spozna, na kak način je zastopal dr. Tavčar koristi svojih volivcev.

Pojdimo naprej.

V plenarni seji državnega zbora je prišla ta stvar v razgovor in odločitev dne 28. marca. 28. marca se je torej obravnavalo o tej za ljubljansko mesto velevažni zadevi v državnem zboru. In koga zopet ni bilo v zbornici? Dr. Tavčarja! (Klici: Škandal!) Ni ga bilo zraven! Gori so sedeli Plantan, Ferjančič in ne vem še kdo, in meni je neki mladočeški poslanec pravil, da so se ti strašansko jezili in zabavljali čez svojega voditelja, da ga ni bilo v zbornici.

Zopet je meni pripadla naloga, da zastopam interese ljubljanskega meščanstva! Povdarjal pa sem, da se mora pri rešitvi tega vprašanja upoštevati zlasti tudi okolica, ker je kmet relativno morebiti še hujše prizadet, nego meščan, že preje, kajti kmet nima nobenega dohodka od svojega poslopja. A potegnil sem se ravno tako odkrito tudi za meščanstvo, akoravno velika večina ljubljanskega meščanstva ravnotako čez mene zabavlja, kakor »Slovenski Narod«. (Veselost.) Jaz smatram za svojo dolžnost kot poslanec tako, da ne delam nobenih razločkov, temuč da imam zastopati koristi vsega ljudstva, vseh stanov, in jaz mislim, da bo že še prišel čas, ko bode ljubljanske meščane za kakim voglom pamet srečala! (Viharna veselost.)

Torej jaz sem govoril tam in zastopal interese svojih volivcev. Oni liberalci pa so sedeli tam zgoraj, sami zastopniki »inteligence« — in »inteligence« si je vendar izbrala »najinteligentnejše«! — Sedeli so tam, notar Plantan in Ferjančič, in nobeden ni bil v stanu, samo kihniti pri tej priliki! (Veselost.) Samo zabavljali so čez nenavzočega dr. Tavčarja! Zakaj pa se ni Ferjančič ali Plantan oglašil pri tej priliki, ko se je šlo za več kot tri milijone goldinarjev, katere naj bi država podarila deželi? Toda reči moram, da je dr. Tavčar s tem, da ga ni bilo v zbornici, celi stvari največjo uslugo storil, (Veselost.) kajti če bi bil v državnem zboru tako govoril, kakor v odseku, potem bi bil celi stvari še več škoda val! (Živahna veselost!)

Dr. Tavčar se je skliceval v tej zadevi v svojih listih na to, da je vlada rekla, da bi na noben način v to ne privolila, da bi se odpisal ves dolg. Da, moj Bog, to je vendar gotovo, da bode vlada tako govorila. (Odobranje.) Vlada bi morala popolnoma na glavo pasti, če bi se ne branila, podariti treh milijonov deželi. Toda razmere so bile take, da je bilo mogoče pod pritiskom splošne naklonjenosti vlado prisiliti do največjih koncesij!

Ce hočem od koga kaj kupiti, in on reče, da zahteva tisoč goldinarjev, vendar ne bom precej obljubil tisoč goldinarjev, ampak bodem ponudil manj in potem bodeva »glihala«. Ali pa če prodajam, bodem zahteval kolikor mogoče veliko, in če bo kupec ponudil manj, bodeva tudi »glihala«. Tako se je moralo postopati tudi nasproti vladi. Zahtevali smo, kolikor mogoče veliko — da smo potem tem lažje »glihali«. (Odobranje.)

Toda, jaz mislim, da o tej stvari je javna sodba že narejena in da ni treba več o tem govoriti!

Drugi predlogi »Slovanskega centra«.

Preidem k drugim predlogom »Slovanskega centra«.

»Slovanski centrum« je vložil v preteklem zasedanju veliko število predlogov v korist ljudstva. Nekateri teh predlogov so splošno socialnega pomena, drugi predlogi so osobito važni za kmetijski stan.

Naj omenim samo nekatere! Predaleč bi šlo, ako bi hotel omeniti vse!

»Slovanski centrum« je vložil v seji dne 12. februarija predlog v varstvo kmečkih interesov pri trgovinsko-političnih zadevah. Kakor je znano, se imajo v kratkem skleniti trgovinske pogodbe z vnajnimi državami. Pri teh trgovinskih pogodbah je pa navadno tako, da ima glavni dobiček velika industrija; v njeno korist so sklenjene v prvi vrsti take pogodbe, pri tem se pa prezirajo interesi kmetijskega stanu. Zato je treba gledati, da se interesi kmetijstva pravočasno varujejo.

Tako na primer je znano, da ima Avstrija velik izvoz živine na Nemško. Ako se pa Nemčiji pri sklepanju nove trgovinske pogodbe prizna visoka carina na živino, katera bi šla iz Avstrije na Nemško, potem so naši živinorejci hudo udarjeni, kajti oni bi morali živino ravno toliko ceneje prodajati, kolikor je carina višja, ali pa izvoz na Nemško opustiti! In tako gre pri raznih kmetijskih pridelkih. Torej smo predlagali, da pri pogajanjih, katera se vodijo med našo in drugimi državami, naj vlada skrbno varuje interese in koristi poljedelca. (Odobranje.)

Nadalje smo stavili predlog o zakoniti uredbi kartelov. Kaj so karteli? Veliki fabrikanti in veliki trgovci se združijo, napravijo zvezo, in potem za tako blago, katero imajo do cela ali večinoma v rokah, določijo: Po tej in tej ceni bomo to in to prodajali. Posebno se radi sklepajo karteli pri kakem blagu, katero vsak človek mora kupovati: pri sladkorju, petroleju itd. Pod uplivom takih kartelov zamorejo potem kartelizirani podjetniki blago veliko dražje prodajati kot je vredno. To pa hudo zadene široko maso ljudstva, ki mora najnujnejše potreščine predrago plačevati. To je gotovo, da vsakdo potrebuje v svoji hiši sladkorja in petroleja. — Petroleja dandanes priprost človek več potrebuje kakor pa bogataš, ker poslednji ima v svoji hiši električno ali pa plinovo luč. To torej zadene ravno revnejše. Zato smo predlagali, da naj se izda zakon, po katerem se bode odiranje in izsesavanje ljudstva po takih kartelih v bodoče odpravilo. (Odobranje.)

Nadalje smo predlagali 12. februarija, da naj se podržavi notarijat. Notarijat je uredba, katera je v silno breme osobito kmečkemu stanu. Kmečki stan mora redno nositi neko gotovo svoto v notarske pisarne. To pa je popolnoma nepotrebno, zaradi tega, ker so notarski posli taki, da bi jih morali prav za prav izvrševati državni uradniki. Država naj namesti uradnike in ti naj bodo ljudstvu za notarske posle na razpolago. Saj je itak od vsacega tacega posla plačati primerno kolektivno državi!

S podržavljenjem notarjata bi se odvzelo kmetškemu stanu veliko in v resnici nepotrebno breme.

Nadalje smo vložili celo vrsto predlogov v korist našim vinogradnikom, kateri se nahajajo v najžalostnejem položaju deloma valed trtne uši in drugih trtnih boleznih, deloma pa v posledici vinske carinske klavzule. Ta klavzula je kriva, da je konkurenca italijanskega vina silno otežkočila razpečevanje našega domačega vina. — Predlagali smo, da se ta carinska klavzula razveljavi, nadalje, da naj država v obilnej meri nego doslej podpira naše vinograde, da naj prispeva tudi k troškom za streljanje proti toči itd. Toda v tem oziru ne bodem tukaj dalje govoril, ker mej Vami ni vinogradnikov. Preidem torej k drugim predlogom našega kluba.

Stavili smo predlog, da se odpravijo vse državne mitnice. O tej zadevi bodem še pozneje govoril.

Vložili smo nadalje predlog za znižanje cene soli in sicer ne samo živinske, ampak tudi za znižanje cene kuhinjske soli. Visoka cena je veliko breme, katero tlači ravno revnejše sloje in pa kmeta. Sol

potrebuje vsak človek v hiši in revnejši relativno še več nego bogataš, ker revnejši uživa navadno težko prebavljive jedi, in pri teh se potrebuje več soli. Visoka cena soli državi pri nas prinaša milijone ravno na stroške preprostega ljudstva.

Predlagali smo nadalje odpravo hišno-razrednega davka za male kmečke hiše. Hišno-razredni davek je zelo krivičen davek in veliko breme za kmečke posestnike. Predlagali smo torej, da se pri malih kmetijskih hišah ta davek odpravi.

Predlagali smo tudi preosnovno zakonov zadevajajočih živinsko kugo. Ti zakoni so vsi zastareli in navaden živinorejec pozna šestokrat te zakone samo v toliko, da ga s temi zakoni varstveni organi in razni uradi silno nadlegujejo. Zato smo predlagali, naj se ti zakoni uravnajo tako, da bodo na eni strani popolnoma zadoščali svojemu smotru, na drugi strani pa, da se ne bode živinorejec več nadlegoval, nego je neobhodno potrebno.

Nadalje smo stavili predlog za oblati- torično zavarovanje za starost, brezdelnost, bolezen in onemoglost. Kaj to pomeni, Vam je itak znano.

Nadalje smo vložili interpelacijo radi prepovedi terminskih borznih kupcij s kmetijskimi pridelki. Ti pridelki nimajo nikdar tiste cene, katera jim gre, ampak ceno jim delajo na žitni borzi. Tam sklepajo v enem dnevu kupčije za več žita, kot se ga pridela v celi Avstriji v desetih letih. Od teh kupcij, ki zadevajo blago, katerega niti ni, je potem odvisna tudi cena resnično pridelanega žita in drugih kmetijskih pridelkov. Zaradi tega smo zahtevali, da se ta »terminska« kupčija popolnoma odpravi.

Potem smo predlagali, da se podeli zavarovanje proti ognju t. j., da se odpravijo vse privatne zavarovalnice proti ognju. Naj se napravijo deželne zavarovalnice in pri teh naj se vsa poslopja proti nevarnosti požara zavarujejo. Potem ne bodejo več razne židovske banke vlekle velikanske svote dobička iz žepov našega posestnika. Potem tudi ne bode več raznih zavarovalnih agentov in tistih navadnih, nam vsem znanih sleparij. Vsak bode zavarovan pri deželni zavarovalnici in bode plačeval primerno premijo za svoje zavarovano poslopje, in kadar ga bo zadela nesreča, ga ne bo goljufala zavarovalnica za zavarovalno svoto, kakor se to dandanes šestokrat dogaja, ko pride, kadar je poslopje pogorelo, neki višji gospod od zavarovalnice in pravi, saj je vse previsoko cenjeno! Tako je morebiti zavarovanec plačeval 20 gld. zavarovalnine za 2000 gld., potem pa dobi odškodnine 500 gld. Če se zavarovanec pritožuje, se mu reče: Saj so dotične določbe zadaj na polici, katero ste sprejeli. Tiste določbe so pa tiskane s tako majhnimi črkami, da jih s prostimi očmi še brati ne more. In kako naj priprost človek študira tiste določbe! Saj jih še izučen pravnik komaj razume!

Dne 19. aprila smo stavili nujni predlog za državno podporo našim barjanom.

Potem smo vložili tudi predlog za železnico Tržič-Kranj, in Trebnje St. Janž.

Liberalno „delo.“

Kaj so pa delali naši liberalci? Med volitvami so toliko pravili, kako bodo rešili ljudstvo, osobito kmeta vsega zla. Potem so šli ven, toda zastoj se išče kak predlog vložil od liberalcev, ki bi bil v korist kmetickemu stanu. Na Dolenjskem so liberalci posebno kmete s to neumnostjo lovili, da bodo predlagali, da naj se cerkveno premoženje razdeli med kmete. (Živahna veselost.) Zdaj so prišli ven, pa vendar ni nobeden tega predlagal, ker sami vedo, da je to taka neumnost, da bi se s takim predlogom pred celim svetom osramotili in osmešili. (Živahna veselost in odobravanje.) Jaz mislim, da more to vendar vsakemu razsodnemu kmetu odpreti oči.

Samo en koristen predlog so vložili tudi liberalci — da jim ne delam krivice — namreč predlog za železnico Tržič-Kranj.

Toda zanimivo je, kako so ga vlagali. Njim ta predlog niti na misel ni prišel, ampak baron Schwegel ga je sestavil. Ker je pa hotel Ferjančiča malo podkrepiti v Tržiču za deželnozborske volitve, je gospod baron velikodušno zapisal vrh predloga: „Antrag des Abgeordneten dr. Ferjančič und Genossen“, in dr. Ferjančič ga je samo podpisal. (Viharna veselost.) To je bil torej predlog naše liberalne stranke! Potem je baron Schwegel še k nam prišel, da bi mi tudi podpisali ta predlog, toda mi smo rekli, da našim liberalcem nič ne dopišemo (klici: tako je prav!) in smo sami vložili svoj tak predlog, poleg tega pa še predlog za železnico Trebnje-St. Janž.

Sicer pa res nič ne vem poročati o stvarnem delovanju liberalcev.

Izrecno povdarjam, da še cele vrste naših predlogov nisem omenil, osobito ne predlogov za podpore poškodovancem po elementarnih nezgodah, po požarih, povodnjah itd., ker to so predlogi, katere mora vsak poslanec staviti v danem slučaju, ako ima le količkaj razuma za svojo dolžnost. Tedaj ni potreba, da bi te predloge izrecno omenjal.

Naj se prečitajo vsi zapisniki drž. zbora, zastoj se išče slede kakega stvarnega delovanja naših liberalnih poslancev v prid ljudstva, o katerem delovanju so pred volitvami vedeli toliko povedati. (Živahna veselost.)

Razni zakoni.

Sedaj preidem k drugemu delu svojega poročila, ki zadeva vprašanje, kako se je zadržala naša stranka nasproti raznim predlogom, kateri so prišli v razpravo v tem zasedanju. Tudi to bodem omenil samo na kratko.

22. februarja bil je v razpravi nujni predlog, da se odpravijo državne mitnice. Mi smo glasovali za nujnost tega predloga. 26. febr. je bila razprava o nujnem predlogu za vpeljavo splošnega zavarovanja za starost in onemoglost. 1. marca je bil na vrsti predlog za vpeljavo osemurnega delavnika v rudokopih. Pri vseh teh predlogih smo glasovali za nujnost. (Pohvala.) 28. marca je prišlo v razpravo poročilo budžetnega odseka o predlogu za odpravo državnih mitnic. Znano je, da državne mitnice nalagajo veliko breme osobito kmečkemu stanu, dočim je ta dohodek države primeroma majhen v primeri z dohodki, katere imajo večinoma liberalni najemniki teh mitnic. Proračunali so, da ljudstvo plača na leto približno 6 milijonov kron mitnine, najemščina pa znaša samo 2 milijona kron, torej država dobi komaj tretjino. 4 milijoni kron pa se po odbitku režije stekajo v žepe najemnikom. Vsled tega se je predlagalo in tudi mi smo predlagali, da naj se državne mitnice odpravijo v celi državi.

Cel državni zbor je za to glasoval, samo eden sam poslanec ne, in ta poslanec je bil vodja liberalne slovenske stranke — dr. Ivan Tavčar! (Veliko začudenje in klici med poslušalci.) Zdaj se pa ta mož med deželnozborskimi volitvami še upa na kmete hoditi!

18. aprila je bil v razpravi predlog, oziroma zakon o uvedbi pristojbin od prenosa nepremičnin. To je jako važen zakon, kateri osobito kmečkim posestnikom daje velike ugodnosti nasproti zakonu, ki je bil poprej v veljavi. Tako na primer je sedaj, ako oče izroča sinu posestvo, ki ni vredno več kot 5000 kron, ta prenos prost odstotnine. Od drugih prenosov je odstotnina bistveno znižana. Razume se, da smo glasovali za ta predlog.

25. aprila je bil v razpravi jako nujni predlog, naj se izvoli odsek 37 članov, kateri bi preiskoval vse slučaje grdega ravnanja z vojaki. Ta nujni predlog je velikega pomena, kajti vsi vemo, zlasti kdor je služil pri vojaki, kako grdo se z vojaki semtertje dela, kako surovo se čestokrat postopa brez vsake potrebe. Mi smo glasovali za nujnost tega predloga (odobravanje) ali žalibog par glasov je manjkalo do dvetretjinske večine in nujnost ni bila sprejeta. Predlog pride pozneje iznova v razpravo.

Dne 9. maja se je razpravljalo o vladni predlogi glede davka na žganje. Katoliško-narodna stranka ima veliko zaslugo, da se je pri tem obvarovala Kranjska dežela izdatne zgube, kajti če bi obveljala vladna predloga dosedanjega dohodka iz žganjarine izgubila, in bi se moral tisti primanjkljaj drugače pokriti. Pred vsem je zasluga posl. dr. Žitnika, ki je zastopal našo stranko v dotičnem odseku, da dežela Kranjska ne bo imela izgube.

20. maja se je pričela razprava v I. branju o takozvanih investicijah o novih železnicah, katere zida država. Za ta predlog smo glasovali, ker gre velik del nove tržaške železnice po slovenskih pokrajinah, po Goriškem, Kranjskem in Koroškem. Mi smo glasovali za to, ker smo uverjeni, da so te železnice velikega gospodarskega pomena za naše dežele in za celo državo.

23. maja v večerni seji je prišel v razpravo vladni predlog, da se uvede deveturni delavnik v rudokopih. V tej zadevi je katoliško-narodna stranka vseskozi v odseku kakor v zbornici zastopala osemurni delavnik. Žal, da je ta predlog pal. Pač pa se je sklenil zakon, da se uvede deveturni delavnik. Upanje imam, da se bode s časom zahteva rudokopov po osemurnem delavniku v polni meri uresničila, ker se je že zdaj precejšnje število poslancev našlo, kateri so glasovali za osemurni delavnik. (Odobravanje.)

Omenjam, da je v dotičnem odseku dr. Žitnik zastopal našo stranko in odločno zastopal stališče osemurnega delavnika v rudokopih. Odločno pa smo pri tej priliki izjavili, da nikdar ne bomo dopustili, da bi se kdaj gibanje za osemurni delavnik hotelo prenesti na deželo med kmetijske delavce, kajti to je nezmisel. S svojo odločno izjavo smo dosegli tudi izjavo zastopnika soc.-dem. stranke, da tudi ta stranka niti ne misli na kaj takega, in je celo izjavil, da mora biti pravi norec, kdor hoče osemurni delavnik na kmete zanesti. To je nezmisel — kam pa bi kmet prišel! Šlo se je, kakor rečeno, le za osemurni delavnik v rudokopih, torej za delavce, kateri imajo silno trdo delo, in ne samo trdo, tudi ne zdravo delo, katero človeka popolnoma uniči. (Odobravanje.)

29. maja so prišle v razpravo vodne ceste. Država hoče graditi vodne ceste na Češkem, Moravskem, Nižje Avstrijskem in v Galiciji in regulirati razne vode v teh deželah. Ker se pa v ta zakon niso sprejele toli potrebne regulacije naših voda, ki so tako nujno potrebne, kakor na pr. regulacija Save, vipavskih voda, Bistrice itd. Zato mi za ta zakon nismo glasovali.

8. junija je prišla v razpravo izprememba § 59. in 60. obrtnega reda, kar je velikega pomena za obrtnike in male trgovce. Dandanes delajo občutno konkurenco malim trgovcem in obrtnikom fabrikantje, ko po svojih agentih prodajajo blago neposredno konsumentom. Po tej konkurenci je oškodovan domači obrtnik, pa šestokrat tudi odjemalec, saj je znano, kako taki agentje sleparijo konsumenta, ki niti blaga ne pozna. Zakon se je v toliko izpremenil, da bodo v bodoče smeli ti agentje prodajati blago večinoma samo trgovcem in obrtnikom, torej takim, ki blago zopet naprej prodajajo, ne pa neposredno konsumentom. Razume se, da smo glasovali za to izpremembo zakona, ki je bila tudi z veliko večino sprejeta.

8. junija je prišlo tudi na vrsto prvo branje kvote, to je namreč zakon glede prispevka za skupne potrebe obeh državnih polovic Avstrije in Ogerske. Kakor znano, smo morali plačevati mi nekaj manj kot 70% za skupne državne potrebe, Ogri pa samo nekaj več kot 30%. Dotični predlog se je odkazal po prvem branju odseku, kakor vsak vladni predlog, toda naročili smo svojim tovarišem v odseku, da ne smejo glasovati za dosedajno krivično razmerje. (Pohvala.)

Tako je torej nastopala katol.-narodna stranka v državnem zboru in gospodje vo-

livci si bodele sami napravili sodbo, ali je pravilno nastopala ali ne, ali je imela koristi svojih volivcev pred očmi ali ne.

„Žlindra.“

O nasprotni stranki je, kakor rečeno, malo povedati, ker ni sploh ničesar storila. Samo nekega dne so se dvignili vsi kar po vrsti, in sicer zaradi žlindre. (Veselost.) To je spravilo vse po koncu in jim naenkrat odprlo sapo. Poprej so imeli vsi sapo zaprto, najvažnejše stvari so bile na dnevnem redu, pa nobeden ni otvoril zatornic svoje zgovornosti. Gospodje volivci, vi ste čitali o dotični stvari in nepotrebno bi bilo o tem veliko govoriti. Jaz toliko rečem: Najhujši nasprotniki meni niso mogli drugega očitati, kakor to, da sem dal tisoč goldinarjev v ta namen, da so člani »Gospodarske zveze« žlindro ceneje dobili, kakor jo je »Gospodarska zveza« sama morala plačati. (Klici: Tako je! in živahna pohvala.) Jaz sem dal ravnatelju »Gospodarske zveze« nalog, da naj prodaja žlindro ceneje, nego smo jo dobili, in da bodem primanjkljaj jaz plačal iz svojega žepa. Koncem leta mi je prinesel ravnatelj račun in jaz sem plačal nekaj več kot tisoč goldinarjev. To je tisti moj strahoviti greh, zaradi katerega sem dobil naslov dr. Žlindra. Zaradi tega so se našli vsi liberalci od leve in desne v državni zbornici in so skupaj glasovali, da bi mi prizadjali malo klofuto, oziroma me prisilili, da bi se umaknil iz javnega življenja. (Živahni klici: Nikdar ne!) Jaz moram odkrito priznati, da se mi je takrat gnusil oni prizor v državnem zboru, da se mi je cel državni zbor gnusil, in da sem v prvem hipu res mislil odložiti mandat. Toda ko so prišli k meni odlični poslanci, možje, kateri imajo v mazincu več časti, kakor vsa naša liberalna in Schönererjanska stranka skupaj, me zatrjevali svojega spoštovanja in me pozivali, naj ne odložim mandata; ko sem potem dobil na stotine zaupnic iz vse kranjske dežele in tudi drugih slovenskih pokrajin, tedaj sem izprevidel, da je moja dolžnost, tudi v teh razmerah vztrajati, in sem vztrajal! (Dolgotrajni navdušeni klici: Živio dr. Šusteršič!)

Kakor znano, so tisto žlindro spravili na dan Schönererjanci, to je takozvana vsenemška stranka. Ta stranka, ki deluje za odpad ljudstva od katoliške cerkve, in v kateri so že večinoma vsi od katoliške cerkve odpadli in postali protestantje, stranka, katera deluje za to, da bi Avstrija prišla v odvisnost od pruskega kralja, — ta stranka je imela posebno mene v želodcu, ker nisem za protestantstvo in tudi ne za prusovstvo. Zato so padli po meni: »Žlindra, žlindra, žlindra!« Jaz vprašam: »Kaj hočete s tem reči?« »Vprašajte slovenske liberalce!« so odgovorili. Torej je jasno, da so ti slovenski liberalci jim povedali to stvar, da so bili ti tisti, — ne vem, kako bi jih imenoval! Saj ni izraza, da bi se dovolj označila taka lumparija! (Živahni klici: Tako je!) Toda precej so se začeli liberalci pravičevati: »O ne, mi jim nismo nič povedali!« Toda to je vendar čudno, da je Plantan vedel takoj takrat povedati, da si vsenemški dr. Schalk, že dva meseca daje »Slovensk Narod« predstavljati na nemščino! In kakšne neumnosti je vse dr. Schalk pobral iz »Slov. Naroda«. Dokaz to, da je dr. Schalk 1. maja v državni zbornici pripovedoval, da jaz hodim z molitveno knjigo po shodih okoli! (Živahna veselost.) Jaz vprašam, kdo je še mene kdaj videl z molitveno knjigo na shodih! Saj hudega bi to nič ne bilo, toda zlagano je. In dr. Schalk je to bedastočo pobral iz »Slov. Naroda«. Kedo ga je pa na »Slov. Narod« in njegove umazanosti opozoril? Tega dr. Schalk ni povedal.

Cela liberalna levica je ploskala takim bedarijam, in potem sta odprla zatornice svoje zgovornosti še dr. Tavčar in za njim Plantan, ki je seveda strašanski poštenjak meni nasproti, tak, da se ne grem z njim meriti! (Viharna veselost.) Le pojdite povprašat kmete v radovljiškem in zatiškem okraju, ti ga imajo v poslobnih časteh. (Ponovljena veselost.)

Zdaj so torej liberalci govorili! Vpili so in zabavljali mej huronskim vpitjem Schönererjancev in nekaterih drugih liberalcev. Končno so pa pri tej priliki slovesno tajili, da bi bili oni v kaki zvezi s Schönererjanci! Potem je še dr. Schalk vstal in rekel: »Jaz konstatiram, da meni niso slovenski liberalci dali materijala!« Naj bi bil pa povedal, odkod je dobil ta materijal, — toda tega ni povedal. In zato ostane ta sramotni pečat za večne čase naši liberalni stranki, da je ona bila tako podla, da je stopila s tem ljudmi v zvezo in ne izdajala, ampak obrekovala svojega lastnega rojaka, ko sicer ni imela nikdar besede, kedar se je šlo za koristi ljudstva. (Burni klici: Sramota! Fej liberalcem!)

Sicer bi nikdar ne bilo prišlo tako daleč, da se je dobila 1. maja večina za Schönererjance v državnem zboru, ako bi neki slovenski politiki ne igrali jako čudne vloge, osobito nekateri zastopniki mladočškega kluba. Jaz nisem in ne bom iz tega zadržanja članov mladočškega kluba izvajal nikakih posledic v zadržanju naše stranke napram češkemu narodu ali mladočškemu klubu. Toda ta naj tudi upošteva, da je danes katoliško-narodna stranka edini reprezentant slovenskega naroda in da se mora z njo govoriti, ako se hoče govoriti s slovenskim narodom! (Dolgotrajno odobravanje.)

Bohinjski gozdi in pašniki.

Vendar recimo, da je pri žlindri osebno sovrašтво zapeljalo naše liberalce. To je še olajšavna okolnost, katero pustimo veljati. Toda kaj porečemo, ako vidimo, kako so postopali v zadevi bohinjskih gozdov in pašnikov?

V Bohinju ima državni in verski zaklad velike gozde in pašnike, ki verskemu zakladu nič dohodka ne nesejo. Pač pa bi bili tisti pašniki in gozdi velikega pomena za bohinjskega kmeta, in zato so se pogajali, da bi oni kupili tiste pašnike in gozde. Stvar je res precej daleč dospela. Kar nekega dne vloži isti vsenemški dr. Schalk interpelacijo na poljedelskega ministra, ali je res, da hoče prodati pašnike in gozde bohinjskim kmetom, ter protestira z vso odločnostjo, da bi se to zgodilo. Odkod je dobil materijal? Da, odkod ga je dobil? Od nas gotovo ne. Kedo ga je nahujekal, človeka, ki od Bohinja toliko ve, kakor zajec od bobna? To so liberalci storili! In iz jako dobrega vira smo izvedeli, da so neki poslanci z ravno tistimi trditvami, kisenahajajo v dr. Schalkovi interpelaciji, krošnjariji pri poljedelskem ministerstvu in ob enem prosili, naj se jih ne izda! Kateri poslanci so bili to? Mi nismo bili — torej so bili liberalni poslanci. Kateri izmed njih, tega ne vemo. Ali liberalna stranka je bila, o tem ni dvoma, ki je Bohinjem skušala požreti pašnike. Seveda, potem pa vse taje v »Slov. Narodu«. Ali kdo jim naj verjame, ko govorijo zoper nje tako jasna dejstva, kakor sem jih navedel. (Burni klici: Tako je!)

S tem sem v glavnih potezih označil delovanje katoliško-narodne in liber. stranke v državnem zboru. Po teh dejanjih naj sodi ljudstvo nas in naše nasprotnike pri bodočih deželnozborskih volitvah!

Vitez Berks.

Iz zgodovine »Slovenskega centra« imam tudi še nekaj poročati, namreč da je v zadnjem času, predno se je razšel državni zbor, iz kluba izstopil poslanec vitez Berks.

Jaz in cel klub ta izstop srčno obžalujemo, kajti vitez Berks ima velike zasluge za osnovanje našega kluba. Izstopil je pa zaradi tega, ker je bil užaljen, da ga klub ni volil v nagodbeni odsek. Ali v politiki človek ne sme biti preveč občutljiv. Klub pa je samo iz stvarnih vzrokov tako postopal, ker se ni popolnoma strinjal z nazori viteza Berksa v kvotnem vprašanju.

Izrekam nado, da se gospod vit. Berks v jeseni zopet povrne v naš klub, saj smo

ga vsi spoštovali in radi imeli in je bil še celo podpredsednik kluba.

Združenje obeh klubov.

Omeniti je še, da so se doslej, žal, ponesrečila prizadevanja, da bi se »Hrvatsko-slovenski klub« in pa »Slovenski centrom« spojila v en klub. To združenje bi bilo jako želeli, ker sedaj, ko je »Hrvatsko-slovenski klub« naše liberalce izključil, ni razloga, zakaj bi se ta dva kluba ne spojila v en klub, kajti načelnih razlik med njima ni več. Združeni klub bi pa imel desetkrat toliko veljave, nego jo ima sedaj vsak klub sam zase. Jaz obžalujem, da se to združenje doslej ni izvršilo in upam, da se posreči v jeseni, kar bode velikanskega pomena za slovenski in hrvaški narod. (Živahno odobravanje.)

Liberalni program za deželnozborske volitve.

Toliko o državnem zboru. Sedaj pa, gospoda moja, ko stojimo pred deželnozborskimi volitvami, še nekoliko o teh. Citali ste že programe obeh strank. Samo par besed hočem izpregovoriti o programu liberalne narodne stranke. S tem programom hočejo liberalci zopet kaline loviti. Posebno imenitna je tista točka tega programa, ki govori o krščanstvu v šoli. Tam pravi, da ona zahteva »svobodno, sicer na kult. podlagi krščanstva zgrajeno, ali od cerkve popolnoma nezavisno šolo«. Torej ta stranka je tudi za krščanstvo ali brez cerkve! (Živahna veselost.) Jaz bodem tukaj navedel za pričo nekega moža, kateri je očiten bogotajec, namreč učenjaka Carnerija. Ta je nedavno spisal knjigo: »Der moderne Mensch«. Modern človek mu je tisti, ki na nobeno cerkev in vero nič ne da. Pa on se v tej svoji knjigi norčuje iz tistih, ki hočejo namesto krščanske vere postaviti takozvano filozofsko vero. On pravi: Vsaka vera je neumnost, filozofska pa največja, in sicer pravi tole: »Denn es gibt keine Religion ohne Kirche und keine Kirche ohne Priester«. — Ni vere brez cerkve in tudi cerkve ne brez duhovnikov. — »Wozu dem Namen nachgeben, wenn man die Sache aufgegeben hat!« čemu obdržati ime, če se je stvar opustila? Tako so tudi naši liberalci stvar opustili, ime pa še vedno vzdržujejo — seveda samo za to, da bi polovili nekaj slaboumnih volilcev. (Pohvala.)

No Carneri, katerega imajo liberalci za velikega učenjaka, — jaz ga imam, odkrito povem, za velikega bedaka, — je še vedno veliko bolj pameten kot naši liberalci, kar kažejo zgornje besede, saj tudi slepa kura včasih zrno najde. (Živahna veselost in pohvala.)

Liberalna »ljubezen« do kmeta.

Potem se ta program poteza tudi za kmeta in za stanovsko organizacijo kmeta. Kaka je ljubezen liberalcev do kmeta, kaže njih delovanje v državnem zboru, in kaka je njih skrb za stanovsko organizacijo kmeta, to so pa liberalci posebno lepo pokazali v lanskem zasedanju deželne zbornice, ko se je šlo za deželni kulturni svet. Vlada je stavila tak predlog, da bi mogli v deželnem kulturnem svetu biti zastopani samo kmetovalci, samo ljudje, ki živijo res od kmetije. Liberalci pa so celo stvar popolnoma izpremenili in napravili načrt, po katerem bi smeli vsi dosednji člani kmetijske družbe stopiti v deželni kulturni svet. Med temi člani je pa silno veliko takih, ki niso kmetovalci, ki nimajo s kmetijstvom sploh nič opraviti, ki so samo zato notri, da podpirajo liberalnega tajnika Pirca, da se kolikor mogoče liberalizem v kmetijski družbi vzdržuje. Ti naj bi se spravili tudi v kulturni svet, da bi zopet kmet ne prišel do veljave. Mi hočemo, da kmet v svoji stvari sam odločuje, liberalci pa ne! Po volji liberalcev morejo na vsak način tudi nekmetovalci v zgolj kmetijskih zadevah odločevati, da kmet ne more nikdar kvišku. Naravnost gorostasno pa je, kar so liberalci že predlagali in tudi sklenili s pomočjo nemških liberalcev v deželnem zboru.

Rekli so: V glavni odbor deželnega kulturnega sveta naj pošlje tudi deželni zbor 6 zastopnikov. Dva naj pošljejo veleposestniki, katere, kakor znano, voli 90 grajščakov, dva zastopnika naj pošljejo za-

stopniki mest in trgov in kmetijski poslanci pa tudi samo 2 zastopnika. (Burni klici: To je skandal! Lepi prijatelji kmeta!) Na ta način bi bili kmetje večne čase pod jarmom liberalne grajščinske in mestne gospode! Liberalni poslanci so imeli predrznost, kaj takega skleniti! Katoliško-narodni poslanci so protestirali proti takemu početju in z deželnim glavarjem vred zapustili zbornico ter zaprečili tako liberalne nakane. Iz tega se vidi, kakšna je »stanovska organizacija« kmeta, kakor si jo liberalci mislijo. (Klici: Nečuveno!)

Deželna zavarovalnica.

Opozarjam še na postopanje liberalcev v dež. zboru proti deželni zavarovalnici. Katol. narodna stranka zahteva, da se odpravijo privatne zavarovalnice in da naj se uvede javno zavarovanje, da se vsi zavarujejo pri dež. zavarovalnici. Liberalci pa z vso odločnostjo delajo zoper to, in ker so imeli z Nemci večino, so preprečili, da se ni mogla ustanoviti taka zavarovalnica. Seveda to je popolnoma jasno, saj imajo zavarovalne banke skoro brez izjeme samo liberalci v rokah. Prvo besedo med slovenskimi liberalci pa ima Ivan Hribar, župan ljubljanski, ki je ob enem glavni agent banke »Slavije«. Če bi se torej ustanovila dež. zavarovalnica, bi izgubila banka »Slavija« zavarovanja na Kranjskem, Hribar pa velik del svojih dohodkov! (Klici: Tako je!)

Žganjarina.

In kako se je svojedobno vedla liberalna stranka v zadevi dež. daca na žganje! To so v prejšnjih časih imeli v zakupu liberalni mogotci. Potem je katol. narodna stranka zahtevala, da naj dežela vzame žganjarino v svojo lastno oskrb. Liberalci, dr. Tavčar, Hribar itd., so se upirali in rekli, da naj še naprej ostane v najemu. Takrat so podlegli, in dežela je profitirala s tem, da je prevzela vse v lastno oskrb, na stotisoče na leto! Prej pa je šlo vse to v žep naših prijateljev, nekaterih liberalnih magnatov! Taka je skrb liberalcev za javno imetje in za javni blagor!

Na adresi deželne vlade.

Končno moram izpregovoriti par besed o stališču, na katerem stoji naša deželna vlada nasproti deželnozborskim volitvam. Kakor znano, so deželnozborske volitve v kmečkih občinah razpisane na dan 12. septembra, torej ob času, ko imajo vsi liberalci čas, posebno učitelji, ko pa imajo kmetje obilo poljskega dela. To je jako čudno. Akoravno sem že naprej opozoril vlado, da bi bila to krivica nasproti kmetškemu ljudstvu, če bi se v tako neprilicnem času razpisale volitve, kljub temu so se razpisale volitve na dan 12. septembra, torej v za kmeta neugodnem času.

Ne vem, kakšni nagibi so vodili deželno vlado. Ali toliko vem, da, ako bi deželna vlada poskušala priteh volitvah pomagati naši prepereli slavnati liberalni stranki, da potem bode doživela tak odpor, kakoršnega še ni videla v naši deželi in med našim narodom. (Burno odobravanje.) Kajti tega ne bomo dopustili, da bi vlada pomagala na noge taki izdajalski stranki, kakor je naša liberalna stranka, ki je vse izdala, kar je svetega, ki je izdala našo sveto vero, ki je izdala našo narodnost, ko se je zvezala z najhujšimi nasprotniki našega naroda, ki je izdala ljudsko korist, ki je izdala našega kmeta, našega delavca, našega obrtnika, ki je z eno besedo vse izdala, kar je sploh le izdati mogla. Če bi vlada taki, od ogromne večine naroda iz dna duše zaničevani stranki pomagala nakrmilo, potem naj deželna vlada vzame nase odgovornost za posledico, kajti potem garantiram, da deželne zbornice zboru kranjskega sploh ne bo! (Dolgotrajno, viharo odobravanje in ploskanje.)

Že se slišijo z dežele čudne pritožbe. Sporočili so mi iz neke občine, katere ogromna večina pripada katoliško-narodni stranki, in le ena sama vas, ki leži

na robu občine, je liberalna, da je okrajno glavarstvo določilo, da se bode volilo ravno v tej liberalni vasi! Tako imajo liberalci volišče pred nosom, naši volivci pa bodo morali prihajati eno uro daleč, župan sam ima pol ure daleč. Ali ne zahteva pravica, da se volitev vrši sredi občine, da imajo vsi enako daleč? Ali pa, da je volišče vsaj tam, kjer ima župan svoj sedež, ne pa tam, kjer sedijo liberalci in pa liberalni nadučitelj! To je v neobvpjoča krivica, in če se dogodi več takih slučajev, naj vlada posledice sama sebi pripiše. Z nali bode mo braniti pravice ljudstva! Vlade prihajajo in odhajajo, demisionirani ministri gre dandanes 12 na en tucat (Živahna veselost), ljudstvo pa ostane, in slovenski narod je prestal veliko hujše borbe kot borbo zoper take spletke.

Torej može in osobito kmetovalci, 12. septembra je najvažnejše delo volitev! Če imate še tako nujno delo, pustite vse in pojdit volit! S tem bode preprečili vse liberalne spletke. Idite vsi do zadnjega! Ako liberalci zmagajo v kmečkih občinah, je to tisočkrat večja nesreča, kakor če bi toča vse pobila do zadnjega. 12. septembra vsi na volišče, kdor ima volivno pravico! Z volivnim listkom v roki pokažite celemu svetu, kdo je gospodar v naši lepi kranjski deželi! (Frenetično dolgotrajno odobravanje in ploskanje.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 14. avgusta.

Narodnostno vprašanje v jesenski parlamentarni dobi.

V raznih čeških in tudi nekaterih nemških listih se je že pred več časom naglašalo, da prihodnja parlamentarna doba ne bo minila brez daljših in morda tudi burnih razprav o narodnostnem vprašanju. V minullem zasedanju se ta zahteva samo radi tega ni ponovila, ker so bile na dnevnem redu tako važne narodnogospodarske predloge. Ker bo pa v jeseni vlada zahtevala svojih pravic, je naravno, da tudi stranke resno ponove svoje zahteve. Temu mnenju sedaj, ne vemo, s kako pravico, najodločneje ugovarja »P. Lloyd« in pravi, da tudi v prihodnjih dneh v drž. zboru ne bo narodnostnih razprav razun pri državnem proračunu, kjer bodo nekatere postavke dale povod za to ali ono pritožbo. Ministerski predsednik Koerber je namreč že večkrat izjavil, da se poloti vlada narodnostnega vprašanja le v sporazumu s Čehi in Nemci. Ker pa ti, kakor kaže moravska sprava, niso jedini med seboj, se vlada nikakor ne bode hotela spuščati v to zadevo in bo pritiskala samo na to, da se rešijo nujne državne potrebe: proračun, trgovinske pogodbe, nagodba z Ogersko in pokritja. — Tako imenovani budimpeštanski list. Vlada torej res upa, da se ji v jeseni še jedenkrat posreči eksperiment z nepolitiško politiko. No, bomo videli, v koliko je utemeljen ta optimizem.

Minister Rezek.

še ne namerava odstopiti. Dunajskemu »Vaterlandu« namreč poročajo, da je vest o nameravanem odstopu češkega ministra brez vsake stvarne podlage. Vest o Rezekovom odstopu je bila torej bržkone vroča želja onih nemških pa tudi čeških krogov, katerim se zdi minister Rezek preveč oziroma premalo radikal.

Kdo bo Szilagyjev naslednik?

Požunski liberalci še sedaj niso mogli dobiti pravega kandidata mesto umrlega Szilagyja. Brzjav nam je sicer včeraj sporočil, da so liberalci postavili za kandidata trgovca Güntherja in da je njegova izvolitev zagotovljena, ker ne bo imel nobenega protikandidata, toda ta vest je, kakor javlja »Pressb. Tagblatt«, do cela izmišljena. To poročilo je zašlo v dunajske in budimpeštanske liste od strani, ki želi, da bi bil Günther res izvoljen, že v soboto, mejtem ko se je vršil prvi sestanek širšega liberalnega volivnega odbora šele sinoči in njega sklepi še niso znani. Ravno tako ni res, da bi Günther, četudi bi ga kandidiral liberalni volivni odbor, ne imel nikakega protikandidata, ker slobodno meščansko društvo že sedaj priporoča predsednika in trgovca Dvoraka, ki bo oficijelno

proglazen kandidatom 17. t. m., in ker je del liberalcev vnet za nekega Moleca. Volitev se vrši 29. avgusta.

Program ogerske socialne demokracije,

s katerim gre stranka v bližnji volivni boj za državni zbor proti vladni kakor tudi dosedanjim opozicijskim strankam, obsega skupno 18 glavnih točk. Najvažnejše in od programa avstrijske socialne demokracije se razlikujejo določbe so posebno naslednje: Odprava vseh izjemnih zakonov in naredb, politična in gospodarska ločitev Ogerske od Avstrije, konfiskacija cerkvenega premoženja in odprava Daranyevega zakona glede poljskih delavcev. Obširen tiskan program so razdelili po deželi v 200.000 izvodih. V volivnem oklicu udrihajo po vseh dosedanjih parlamentarnih strankah, češ da zastopajo samo posedujoče slojeve.

Ožje volitve v Srbiji,

ki so se vršile minulo nedeljo v petih volivnih okrajih, so pokazale, da imajo protivladni kandidati še precejšnjo zaslombo v srbskem narodu in da bi bili razun v enem okraju prodrlji z vsemi kandidati, ko bi jih bili podpirali liberalci, kakor so menda poslednji želeli, a se niso mogli pogoditi. V belgrajskem okraju so dobili namreč vladinovci 4638, neodvisni radikalci 3854 in liberalci 2297 glasov. Še manjši razloček je bil med prvima dvema strankama v okrajih Podrinje in Semendrija. V prvem so dobili vladinovci 6819, neodvisni radikalci 6622, v Semendriji pa prvi 4847, drugi pa 4506 glasov. Zmagali so neodvisni radikalci samo v okraju Maljevo s 5749 proti 4993 glasovom, najslabeje pa jim je šlo v okraju Uzice, kjer so dobili 2458, vladni kandidati pa 2902 glasov.

Vinska klavzula in Italija.

Milanski list „Sole“ priobčuje, kakor pravi, iz dobrega vira, sledečo vest iz italijanskega ministerskega sveta: Italijanski kabinet je namreč soglasno sklenil, da se pred pričetkom pogajanj s sosednjimi državami glede obnovitve trgovinskih pogodb kot conditio sine qua non spravi v prvi vrsti na dnevni red vprašanje glede carine na italijansko vino. Ta sklep je storila italijanska vlada v svesti si, da bo končno odnehala tudi avstro-ogrska vlada, če bo vedela, da drugače ne more skleniti trgovinskih pogodb z Italijo. Kajpada je to samo pesek v oči, ker je vsakomur jasno, da Italija ne more obstati brez trgovinske zveze.

Francosko-turški razpor

z najnovejšim odgovorom sultanovim še ni poravnani. Sultan je namreč odgovoril francoskemu poslaniku, da bo dobila francoska vlada popolno zadoščenje glede pravic obrežne družbe, glede odkupa koncesije ter povrnitve dolga francoskima bankirjema pa vzdržuje sultan v popolni meri svoje prvotne sklepe. Poslednji zahtevi francoske vlade se upira sultan radi tega, ker se je najel za devni dolg še za vlade sultana Murada in torej sultan napram njemu nima nikakih obveznosti. Dvomimo, da bi se s takim odgovorom zadovoljila francoska vlada, ki je obljubila do skrajnosti varovati interese svojih podanikov.

Patrotizem burskih žen

provzroča Angležem največje skrbi. To spriduže izjava nekega angleškega častnika, ki biva sedaj v Transvalu, in piše o tem med drugim sledeče: Burski tabori nam provzročajo največje težave. Tabori so izvori ustaje in vseh težkoč. Ženske in še posebno žene burskih častnikov in poveljnikov nas nad vse sovražijo. Zasmehujejo nas, ker jih redimo in preskrbujemo z obleko. Burom, ki se nahajajo še v vojski, zabijujejo v pislih, naj se le hrabro in vztrajno bore, ker njim gre dobro. Za svoje opravljajo daljše molitve, sicer pa govore samo o uspehih svojih mož ter s tem navdušujejo posamezne omahljivke. Nihče ne more dvomiti, da so ravno ženske v naših taborih največ vzrok, da se ni vojska končana. Proti nam so popolno nespravljive in se ne bodo nikdar sprijaznile z našim narodom. Z zunanjim svetom so v vedni dotiki in vsaka najmanjša smola na naši strani je takoj znana v vseh taborih mnogo prej, predno smo mi obveščeni o njej vojaškim putem. — Tako pripoveduje angleški častnik o burskih ženah. Če je že

pri ženskem spolu toliko poguma in odločnosti, kaka navdušenost mora še le vladati med moškimi na bojišču.

Dopisi.

Iz Št. Vida pri Vipavi. (Še enkrat o vipavski filokseri številka II.) »Slovenski Narod« je v številki 177. izlil ves svoj žolč psov in lažljivih zavijanj, zato ker je bil primoran ponatisniti vsled tiskovnega zakona moje stvarne popravke zaradi njegovih lažljivih očitaj, — ter me opetovano izživlja, da bi ga tožil.

Izjavljam torej zadnjikrat, da »Naroda« tožil ne bom, pozivljam pa še enkrat dopisnika onih lažij in podlih psov, bodisi da je tudi dr. Tavčar sam ali Malovrh »čistih rok«, da se podpiše, ako je poštenjak in si je v svesti, da je resnica, kar je »Narod« trdil, kakor tudi jaz podpišem svoje ime, — zagotavlja, da ga bom tožil.

Na druge »ljubeznivosti«, s katerimi me »Narod« obsiplje, odgovorim na kratko: »Wie der Schelm selber ist« itd.

U r š i č.

Volivno gibanje.

Liberalni prvaki in učiteljstvo.

Iz učiteljskih krogov se nam piše: Naši liberalci pritiskajo zopet z vsemi sredstvi na učiteljstvo, da bi zanje opravljalo pri bodočih deželnozborskih volitvah agitacijska dela. Kakor pri zadnjih deželnozborskih volitvah je tudi to pot polno sladkih besed, potem pa bo sledilo tako »liberalno razočaranje«, kakor ga nam je preskrbel poslanec Višničar z znanim svojim govorom. Liberalci hočejo učiteljstvo zopet izkoristiti, oni hočejo, da se učiteljstvo zopet postavi v boj proti ljudstvu, oni hočejo, da bi učiteljstvo opravljalo na deželi hlapčevska dela liberalizmu. Zadnji boji so nas prepričali, da za tem liberalnim hujskanjem učiteljstva na katoliško narodno ljudstvo ne tiči prava odkritosrčna ljubezen do učiteljstva, pač pa mnogo sebičnosti in drugih takih čednostij. Koliko časa so naši liberalni prvaki ropotali, da vsaj v deželni zbor mora priti zastopnik učiteljstva. In sedaj? Kje so ostali tisti gromoviti članki iz »Učit. Tovariša«? Vemo, da je katoliško narodna stranka dala mesto mej svojimi poslanci svoj čas že učitelju g. Stegnarju, in sedaj se govori, da zopet kandiduje ljudskega učitelja, učitelja, ki spoštuje dušo slovenskega kmeta in ki brez oddiha dela za korist katoliško narodnega kmetskega stanu. Kaj pa naši liberalci in »napredno učiteljstvo«? Vse okraje so liberalci sami posedli in učiteljstva še prav za prav vprašali niso. Mestne okraje so si liberalni prvaki zopet razdelili sami med seboj. Vprašamo zopet: Zakaj liberalci v svoji »brezmejni« ljubezni do naprednega učiteljstva ne kandidujejo nobenega učitelja v mestih, kjer »upajo« na zmago. Tako bi najlažje napredno učiteljstvo prišlo do besede v dež. zboru, a liberalci nas potrebujejo samo za — agitacijo, za druzega pa nič. »Napredni« slovenski učitelji, ali ni tako? Ali se hočete še nadalje s svojo slepoto boriti? Liberalci se kažejo v taki »svitlobi«, da tudi Vi že enkrat lahko spregledate!

Somišljeniki, bodite na straži!

Dr. Tavčar je na svojem volivnem shodu v Novem mestu rekel: »V boju med katoliško narodno stranko in liberalno stranko prišla je kriza. Odločila se bo pri deželnozborskih volitvah.« Somišljeniki! Te besede liberalnega voditelja naj Vam bodo v bodrilo k podvojenemu delovanju in naporu, ko stopate v volivni boj. Z dežele se nam poroča, da so razni liberalni kolovodje že po raznih krajih razpeli svoje mreže. Prosim somišljenike, naj pri tem ne drže križem rok, ampak ljudstvu razkrinkavajo liberalne namene in laži. Pazite na liberalne rovarje! Le možato in požrtvovalno v odločilni boj za pošteno katoliško-narodna načela, v boj za poštenost našega ljudstva!

Gospod I. Lapajne — posebne vrste prikazen.

»Slovenski Narod« je z njemu lastno surovostjo obrcal ravnatelja meščanske šole

v Krškem g. I. Lapajne-ta, ker le-ta gospod namerava kandidirati v kmečkih občinah krško-novomeškega volivnega okraja kot nekak »posredovalec med strankama«.

Naše mnenje o tej kandidaturi je to-le: G. ravnatelj bi pač moral sprevideti, da je v sedanjem boju, ko liberalno časopisje na vso moč pohušuje in podivjuje, vsako posredovanje nemogoče.

Vsakega poštenega rodoljuba dolžnost je odločno pridružiti se tisti stranki, ki odbija liberalne napade na poštenost našega ljudstva, t. j. pridružiti se katoliško-narodni stranki, v kateri lahko prosto govori in zastopa svoje mnenje. Očigled sedanje liberalne svojati na Kranjskem ni mogoče nobeno posredovanje in katoliško-narodna stranka bi storila velik greh na našem ljudstvu, ako bi kakemu takemu meglenemu posredovanju bila prijazna. Upamo, da to tudi g. Lapajne razume. Tako bo sprevidel, da je njegovo posredovanje jako nesrečno. Ako hoče pošteti stvari kaj koristiti, tedaj naj se pridruži našim četam in nastopi naj krepko za slovenskega katoliško-narodnega kandidata proti kandidatu nemško-slovenske Tavčar-Schweglove zveze. Tako bi bilo pošteno! Ako pa vzdržuje svojo kandidaturu na svojo pest in s svojo kandidaturo noče čakati boljših časov, tedaj prosimo svoje somišljenike, naj bodo čuječi in naj se nihče ne da premotiti, da bi na ljubo g. Lapajnetu cepil katoliško-narodne glasove. Vsi kot eden moramo stati proti Tavčar-Schweglovi zvezi, pa tudi proti tistim, ki bi hoteli boj proti tej zvezi slabiti na način, ki bi utegnil združenim nemškim in slovenskim liberalcem pripomoči do zmage nad slovenskim ljudstvom.

Prevelika skrb za nas.

Po shodu zaupnikov katol.-narodne stranke so prinesli razni listi najrazličnejša poročila, ki so vsa izšla iz istega kalnega vira. Gorostasne stvari so se čitale o razporu v stranki, o zmagi »radikalne Šustersičeve struje«, vsled česar so pristaši druge struje zapustili dvorano. Prav smešne so bile te pravilice po raznih listih. Ti listi so se vsedli na lim »Narodu«, ki si je ob nedostajanju poročil z našega zaupnega shoda, dogodke na našem shodu kar izmislil. O kaki zmagi dr. Šustersičeve struje v stranki ni govoriti, ker vsa stranka vidi dejstvo, da stoji pred radikalno, slovenske ideale uničujočo strujo in bode z ozirom na to popolnoma složno uravnala svoje korake v odločno brambo značaja našega ljudstva. Za to je tudi navadna laž, da bi kaka »struja« v katol.-narodni stranki shod zaupnikov zapustila, pač pa so ostali zaupniki složno skupaj, dokler si niso vsega pojasnili. Toliko v pojasnilo, da bodo zunanji listi v bodoče malo bolj oprezni napram »Narodovim« poročilom, ki so se dosedaj še vedno pokazala kot puhle izmisljotine in podle laži.

Somišljeniki, pazite na reklamacijske pravice naših volivcev!

Dnevne novice.

V Ljubljani, 14. avgusta.

Duhovske izpremembe v ljubljanski škofiji. Podeljene so bile župnije: Zgornja Besnica tamošnjemu kuratu č. gosp. Frančišku Pokornu; Št. Jurje pri Šmariji tamošnjemu župnemu upravitelju č. g. Janezu Debelaku; Ribno č. g. Josipu Pristovu, začasno upokojenemu župniku ondi; Kovor č. g. Juriju Rozmanu, župniku v Rakitni, ker se je zato župnijo prezentirani č. g. Josip Lavtižar odpovedal; Sv. Vid nad Cerknico č. g. Janezu Jerebu, kapelanu v Žužemberku; Lesce č. g. Josipu Seigerschmiedu, župniku v Zaplani. — V red. č. oo. cistercijanov je odpuščen č. g. Josip Benkovič, kapelan v Komendi. — Premeščeni so bili č. gg.: Josip Lavrič iz Sodražice v Žiri; Ivan Traven z Iga v Sodražico; Ivan Plahutnik iz Senožeča na Ig; Jakob Matjan iz Cerkljan kot župni upravitelj v Zaplani; Matej Kos iz Škocijana pri Dobravi v Cerklije pri Kranju; Jakob Benedičič iz Žirov v Škocijan pri Dobravi; Jakob Lovretič iz Kamnika v Horjul; Vincencij Čibašek iz Spodnje Idrije na Dole pri Litiji;

Josip Hartman iz Smihela pri Novem mestu v Košano; dr. Josip Jerše v Radovljico; Ivan Renier v Komendo; Ivan Knific na Trato; Ivan Zore na Trebelno. — Na novo so bili nameščeni č. gg. semeniški duhovniki oziroma novomašniki: Ivan Erjavec v Boštanju; Frančišek Gabršek v Senožečah; Jakob Kalan kot subsidiarij na Dobravi pri Kropi; Anton Lombar v Žužemberku; Ivan Miklavčič v Dolu pod Ljubljano; Jakob Razboršek v Kamniku; Ivan Lomšek v Veliki Dolini; Andrej Pavlin v Rovtuh; Frančišek Sever na Bohinjski Bistrici; Frančišek Sparovec v Spodnji Idriji; Frančišek Vidmar v Smihelu pri Novem mestu; Alojzij Volc v Mirni Peči. — Začasni pokoj je dovoljen č. g. Jakobu Bajcu, kuratu na Ustji in pa č. gospodu Frančišku Mekincu, župniku v Ihanu.

Sedemdesetletnica dr. Gustava Ipavica se proslavi danes v Št. Jurju ob juž. železnici z bakljado in podoknico, pri kateri pozdravi skladatelja starosta g. A. Rataj imenom tržanov. Po bakljadi skupna večerja v prostorih g. Alojzija Nendla.

Duhovne vaje duhovnov pri oo. jezuitih. Od 26. do 30. avgusta je število gospodov že polno, in novih ni mogoče več sprejeti.

Nova fara v Ribnem se je v nedeljo 11. avg. ustanovila z veliko slovesnostjo. Prevzvišeni knezoškof dr. Anton B. Jeglič je slovesno umestil novega župnika č. g. Jos. Pristova. Dopis o tej slavnosti priobčimo prihodnjič.

Sklepi II. slovenskega katol. shoda v Ljubljani so ravnokar izšli kot brošura. Izvod stane 10 h. Poročilo, ki bo obsegalo precejšnjo knjigo, še ni popolnoma dotiskano, a izide v kratkem ter ga dobe oni, ki so se že naročili nanje, takoj, drugi iz vodi se bodo razpečevali v knjigotrštvo.

Salezijanci. Iz Turina nam poročajo sledeče: Med tem ko potrjujem vest, da bodo kmalu prišli Salezijanci na Rakovnik pri Ljubljani, se naznaja, da se bodo na Laškem, posebno po zavodih, ki se nahajajo v Piemontu, še naprej vsprejemali oni mladeniči, ki želijo postati salezijanski duhovni. Že več let je od tega, kar prihajajo semkaj slovenski mladeniči; med temi je postalo že več klerikov in tudi že kak duhoven. Na ta način bode mogoče odpreti sčasoma še več slovensko-salezijanskih zavodov. In kdo ve, nekateri teh mladeničev bi postali še celo goreči misijonarji, ter šli v oddaljene dele sveta. Tukaj v Piemontu, ne daleč od Turina, se vsprejemajo najrajše gimnazijci, ali pa vsaj taki mladeniči, ki so z dobrim uspehom izvršili ljudske šole. Kar se plače tiče, ta je zelo znižana; tako, da stariši teh dijakov, ali pa njihovi dobrotniki in dobrotnice, to svoto lahko plačajo. Mesečina bode okrog 14 K. Bolj natančno se bode odgovarjalo na prošnje, katere naj se vložé do konca meseca septembra. Prošnja naj se odpošlje na sledeči naslov: Prečastiti gospod D. M i h a e l R u a. Via Cottolengo, 32, Turin-Italia.

Shod katoliško-političnega društva »Sava«. Iz Pišeece se nam poroča: Zborovanje, katerega je priredilo tukaj katoliško-politično društvo »Sava« in ob katerem je ob ednem poročal deželni in državni poslanec Žičkar, bilo je res sijajno. Pod milim nebom, pod košatimi in senčnimi kostanji so se zbrale stotine ljudstva, ki so sledile z velikim zanimanjem raznim govornikom, osobito poročilu marljivega in priljubljenega poslanca V. kurije, g. Žičkarja. Zopet smo videli, kako pristrčno zaupa dobro in pošteno ljudstvo svojim voditeljem, kako ponosno odobruje takiko naših deželnih poslancev, da ne igrajo vloge ponižnih slug oholih in nenasitljivih Nemcev v Gradcu, da pričakuje od složnega delovanja na Dunaju večjih uspehov za kmečke interese. Navdušeno zahvalo so izrekli volilci presvitl. nadvojvodi Fran. Ferdinandu za njegovo izjavo. Ravno tako so navdušeno in enoglasno izrekli zaupnico in zahvalo poslancu Žičkarju, ki je med burnim ploskanjem zatrjeval, da bo vedno deloval z vsemi svojimi silami za blagor kmetov in delavcev, da se ne bo nikdar niti za las premaknil od našega gesla: Vse za vero, dom, cesarja. Resolucije glede razdelitve nad-sodišča v Gradcu, deželnega šolskega sveta in kmetijske družbe, kakor tudi ona, da se

ustanovi nova kmetijska šola s slovenskim poučnim jezikom, so bile z glasnim odobranjem enoglasno sprejete. O ko bi le vsi slovenski deželni in državni poslanci zahajali mogoče pogostokrat med svoje volilce, kolikoga pomena bi to bilo. Cele metre dolgi članki po časnikih ne uplivajo toliko, kot živa poslančeva beseda. Ko smo se vračali zadovoljni od lepega zborovanja domov, se nam je milo storilo, ko hočejo to do sedaj lepo našo slogo ubiti ponižne sluge dr. Tavčarja na Štajarskem in pogaziti naše geslo: vse za vero, dom, cesarja. Nesrečni brezvestneži, ki vedno hujskajo in pikajo po umazanem „Narodu“ in smradljivem „Rodoljubu“, pač ne zaslužijo drugega, nego da bi jih po starem vojaškem običaju postavil pred taka javna zborovanja, jih pokazal ljudstvu v pravi luči, potem pa bi naj vzeli volilci leskovke v roke, naredili dolg špalir ter —. Drugega ne zaslužijo. Bog daj več takih lepih shodov!

O umrlem Alojziku Ig. Pirou se nam še piše, da je bil jako nadarjen. Posebno rad je proučeval ruščino in hrvaščino. Mnogo pesmij je zložil v Alojzijeviske „Domače vaje“. Pa tudi v „Vrtcu“ je pod psevdonomim „Neralov“ objavil precej sestavkov v vezani in nevezani besedi.

Čehi na Slovenskem. (Poziv slovenskim kolesarjem.) V ponedeljek 12. t. m. stopili so češki kolesarji na slovenska tla, prišli so občudovat naravne krasote našega ozemlja in spoznavat se s slovenskimi športnimi tovariši. Gostoljubnost, katero so izkazali bratje Čehi nam Slovencem pri vsakej priliki, kadar smo posetili njih, zahteva tudi od nas, da jim vrnemo v istej meri in jim pokažemo, da so nam vsigdar ljubi gostje. Posebno pa je častna naloga nas kolesarjev, da jih dostojno sprejmemo v beli Ljubljani. Odbor zveze slovenskih kolesarjev vabi torej tem potom vse one čast. dame kolesarice in gg. kolesarje, katerim bi čas pripuščal, da pohite v soboto dopoldne bratom Čehom do Medvod naproti; vabljen je vsak zaveden slovenski kolesar, bodisi član tega ali onega društva, tudi nečlani, kateri hočejo izkazati bratom Čehom svoje simpatije in svoje prijateljstvo, so dobro došli. Zbirališče je na dirkališču, odhod točno ob 1/2. 11. uri; oni častiti gg. kolesarji, katerim čas ob navedeni uri oditi ne pripuščal, pripeljejo se lahko še pozneje, ker je prihod Čehov mej 12. in 1. uro določen. Sprejem vršil se bode v Medvodah v gostilni g. Jerale. V slučaju slabega vremena pridejo bratje Čehi z opoludanskim vlakom in jih pričakujemo na dirkališču. Pridite torej, bratje kolesarji, mnogoštevilno k sprejemu, da pokažemo bratom Čehom naše bratoljubje in da se prepričajo, da tudi Slovenec goji oni lepi sport, katerega zastopajo oni.

Odbor zveze slov. kolesarjev.

Banket na čast Čehom. Na čast došlim bratom češkim kolesarjem priredi se v soboto popoldne ob 2. uri v mali dvorani »Narodnega doma« banket. Ker se posebnih vabil ne bo izdajalo, naproseni so vsi oni, kateri bi želeli se ga vdeležiti, da naznani do petka zvečer v trafiki g. Šešarka v Šelenburgovih ulicah svojo vdeležbo.

Državni umetniški štipendij je podelila c. kr. vlada znanemu našemu pesniku in pisatelju, č. g. Fr. Ks. Meškotu, provizorju v Št. Danijelu na Koroškem. Čestitamo!

Iz Celovca, dné 13. avg. Cast. gosp. Fran Schreiber, katehet tukajšnje meščanske šole, je imenovan za profesorja veronauka na občinski realki v Egerju na Češkem.

Primarij g. dr. Vinko Gregorič je odpotoval iz Ljubljane do 5. septembra.

Poročil se je g. Rudolf Volovšek, c. kr. davčni pristav v Celju, z gđ. Rožico Oblak, sestro znanega slavista dr. V. Oblaka. — V Ljubljani se je poročil v nedeljo g. Pavel Jesovec, finančni nadkomisar, z gđ. Fino Štrukelj. — V Červinjanu se je poročil c. kr. fin. stražnik g. Evgen Gorjan z gđ. Kristino Fornazaričevno iz Bilj.

Pri gradnji vipavske železnice so ustavili delo delavci pri tunelu na Cesti in vozniki kamenja, Lokovčani. Delavci imajo mnogo pritožb proti delodajalcem.

Pulj — glavno mesto Istre. V gledališču v Pulju je bil te dni javen shod, ki se je bavil z vprašanjem o prenosu dežel-

nih uradov isterskih iz Poreča ter katero mesto naj se proglasi deželnim glavnim mestom za Istro. Glavni govornik Ponsa je dokazoval, da je Pulj edino mesto v Istri, katero je pripravno za sedež vseh deželnih uradov, toliko glede na svojo lego ter na število prebivalcev. Polla Josip je obžaloval, da se niso udeležili shoda laški deželni poslanci ter jim očital, da vsled tega ne izpolnjujejo svoje naloge. Socijalist Verginella se je pridružil mnenju Ponsa. Slednjič so sprejeli resolucijo, ki pozivlja deželni zbor in vlado, naj se vprašanje o prenosu deželnih uradov in o določitvi glavnega mesta za Istro reši tako, da bo v prilog Pulju.

Iz Št. Jošta 13. avgusta. Ker se redko kedaj sliši glas iz naše prijazne gorjanske občine, si vsajam v imenu občine Št. Jošt naznaniti ter zahvaliti našega prvoboritelja g. dr. Ivana Šusteršiča. V nekepravdi radi ribstva si je zaslužil 143 kron; toda v svoji velikodušnosti za blagor nas kmetov je celo svoto podaril občini. Sedaj dobro vemo, kako po krivem in nedolžnem tega dobrotnika in zagovornika nas kmetov nasprotniki blatijo; toda nas ne bodo premotili, stali bomo vedno na katoliško-narodnem programu ter pod praporom dr. Ivan-a Šusteršiča, kateremu naj dobri Bog vse stoterno povrne.

Janez Dolinar, župan.

Umrli je v Sežani g. dr. Fr. Jaschi, c. kr. višji okrajni zdravnik v pokoju.

Musica sacra. Jutri je pontifikalna maša v stolni cerkvi ob 10. uri: Maša „O clemens, o pia, o dulcis Virgo Maria“ zl. dr. J. Benz, graduale A. Foerster, ofertorij dr. Fr. Liszt. — V mestni cerkvi sv. Jakoba velika maša ob 9. uri: Cetrto mašo v F moll in F dur zl. M. Brosig, graduale „Propter veritatem“ Ant. Foerster, ofertorij „Assumpta est“ J. Laharnar.

Truplo na Črni prsti ponesrečenega profesorja Karola Odörferja so včeraj iz goriskega Stržišča skozi vso bohinjsko in blejsko dolino prepeljali na navadnem vozu, pokrito s črno plahto na Bled. Truplo je spremljal gospod dr. Klimek. — Vprašamo slavno c. kr. okrajno glavarstvo v Radovljici, ali tudi za naš okraj veljajo drugod veljavne zdravniške odredbe, ki velevaljo, da se mrliči spravljene v dveh ravhah prevažajo iz jedne občine v drugo.

Meščanska godba priredi danes zvečer v Hafnerjevi restavraciji koncert proti vstopnini 40 h. Pričetek koncerta ob 8. uri zvečer.

Bankovci po 5 gld. in po 50 gld. preklicani. Po naredbi c. kr. finančnega ministerstva dne 10. t. m. ne bode država od 1. septembra 1901. nič več izdajala bankovcev po pet in po petdeset goldinarjev, a v prometu ostanejo še do 28. febr. 1903; državne blagajne pa jih bodo sprejemale do 31. avgusta 1903. od tega dne naprej pa bode papirne petake in petdesetake zamenjavala le še avstrijsko-ogerska banka, pa le samo do 31. avgusta 1907. od takrat naprej zgubé vso vrednost.

Iz Tržiča. (Razno.) V nedeljo so prikorakali čez Ljubelj lovski bataljoni 7., 9., 20. z dvema godbama. Ena je svirala v gostilni g. Pollaka na Pristavi. V ponedeljek in torek pa so bile vaje po leščanskih pašnikih. — V ponedeljek popoldne je udarila strela v lopo posestnika Primožiča na Pristavi. Zgorelo ni nič, pač pa je omamila 4 vojake in enega konja. — Te dni je umrl v tukajšnji sirotišnici nek revež v takih razmerah, da se Bog usmili. Nočemo dalje o tem razpravljati, prosimo le dotično oblast, ki ima nadzorstvo nad sirotišnico, naj napravi konečno red in snago v njej, drugače bodedmo primorani ukreniti druga pota, ki nas bodo privedla do zaželjenega vspeha. Ta rahli opomin naj za enkrat zadostuje.

Domače kiparstvo. V Kolodvorskih ulicah je otvoril kiparsko delavnico g. Ivan Zalar.

Požar je vpepelil 12. t. m. v Predjambi na Notranjskem tri hiše, ki so bile, a nezadostno zavarovane. Ker ni bilo moštva doma v Predjambi, se je pač le domačemu in ženstvu bližnjih vasi posebno pa Landolcem in Hruševcem, ki so prihiteli po 7. uri zjutraj z brizgalnicama na pomoč, zahvaliti, da ni zgorelo še več poslopij. Prav v čast bode zavarovalnim društvom, da se spominjo poleg pogorelcev tudi gasilskih Lan-

dolcev in požarne brambe Hruševske, ki so preprečili, da niso pogorela še bližnja poslopja, ki so tudi pri njih zavarovana. V skrb bodi pa najbolj starišem, da pazijo na otroke, ki so čestokrat provzročitelji požarov, kakor je baje bil tudi štiriletni deček v Predjambi.

Prijet vojaški begunec. Vojaškega begunca domobranskega pešpolka štev. 4. Jožefa Hribšeka je orožništvo prijelo v Pristavi pri Mokronogu.

Zopet nov „Narodni Dom“ v tržaški okolici. Konsumno društvo pri sv. Magdaleni spodnji je kupilo od g. Konstantina Federja za 20.000 gld. hišo na krasnem kraju ob istrski cesti, kjer si otvori svoj „Narodni Dom.“

Štajarske novice. Zaupni sestanek štajarskih rodoljubov bode 22. t. m. v Mariboru. — 100 letnico slatinskega kopališča so obhajali 4. t. m. z veliko veselico. — Smrt pod vozom, s katerim je vozil kamenje iz kamnoloma na Kumu pri Ormožu, je našel posestnik Iv. Črnič. — Društvo nemških pomočnikov v Mariboru se je prostovoljno razpustilo zaradi pomanjkanja udov in denarja. Enaka usoda zadene gotovo skoro posestrino v Celju, kateri ne pomore „blagoslov“ Franka Steina. — Porotne obravnave v Mariboru se prično 9. septembra.

Stavka v Nabrežini. »Eдинosti« se poroča, da je položaj v Nabrežini skoro brez vse nade. Predvčerajšnjim zjutraj so bile baje dispozicije precej dobre, ali hkratu — ne ve se, kaj je prišlo vmes — se je nasprotstvo zopet poojstrilo tako, da so baje gospodarji izjavili, da se sploh ne pogajajo več. Konsekvence temu štrajku je možno ceniti po govorici, da je neki gospodar odklonil radi štrajka neko veliko naročilo.

O ponesrečenem profesorju Odörferju poroča »Pressb. Tagblatt«, da se je podal na Bled na obisk vpok. generala Georgovitz. Njegova rodbina je prejela v ponedeljek dve brzojavki. V prvi se ji poroča, da se je ponesrečil in se dvomi nad njegovo rešitvijo; v drugi se ji pa naznanja njegova smrt. List poroča, da je užival pokojnik v Požunu vsestranske simpatije.

Koliko se pokadi na Primorskem? Iz uradne statistike fin. ministerstva je razvidno, da se je l. 1900 pokadilo na Primorskem za 734.437 kron tobaka in sicer 330 tisoč kron več, nego l. 1899. in sicer: 32 mil. smodk iz domačih tovarn; 191 mil. svalčic; črez 2000 meterskih stotov tabaka za njuhanje in 6436 meterskih stotov tobaka za kadenje.

Vojak utonil je v Soči pri Barki. Utopljenec se imenuje Karol Schut in je služil kot trobentač pri 12. komp. 47. pešpolka, ki je prišel pred par dnevi v Gorico in od tod odšel k vojaškim vajam okolu Postojine.

Mlad rokovnjaček. V župniji Janče se potika 15 letni deček Jožef Tomačič vulgo Antonhov iz Javorja pri Dobrunji. Prebiva po gozdih, hrano pa tirja od posestnikov, ki mu jo dajo, ker se boje, da bi jim potepuh ne zažgal poslopja. Storili so se koraki, da se mladega rokovnjačka odda v prisilno delavnico.

Ogenj. Strela je udarila v Robidnici v poslopje Franca Možina in poslopje užgala. Škode je okoli 10.000 K.

Utonil je v Kulpi v občini Adlešiči 16-letni pri graščinskem oskrbniku uslužbeni Franc Petek.

Dnevnik v Opatiji. Z dnem 17. t. m. bode pričel gospod Robert Haymann v Opatiji izdajati dnevnik za kopališke goste.

Služba učiteljice otroškega vrtca v Solkanu z letno plačo 600 kron je razpisana. Prosilke za to službo naj vložijo svoje prošnje s potrebnimi spričevali pri podpisnem odboru do dne 24. t. mes. — Odbor društva „otroški vrtci“ v Solkanu.

* * *

Milijonar na zatožni klopi. Hamburškega milijonarja pl. Gorissona je v Zeltu na jezeru prijelo sodišče radi nenravnih dejanj. Milijonar je založil kavcijo 50.000 mark. Sodišče ga je obsodilo na 6 mesecev težke ječe in na izgon iz Avstrije, ko ga je hotelo pa zopet prijeti, zvedelo je, da je milijonar že sam jo popihal v Nemčijo in pustil sodišču kavcijo 50.000 mark.

Pred samomorom uničil premoženje. Bivši dunajski dvorni vrtnar I. Kluch je oslepel in si je v obupu pognal kroglo v glavo. Predno pa je izvršil samomor, zažgal je vse svoje hranilnične knjižnice, vrednostne papirje itd. v vrednosti več tisoč kron. Celo svojo zlato uro z verižico vrgel je v ogenj.

Vesetje za žide. Veliki rabinec Francoske Zadoc Kohn je imenovan častnikom častne legije. Sedaj bodo židje, ki so se tako bali »klerikalne nevarnosti«, menda pomirjeni. Zaslužne redovnice in redovnike, ki so se v šolah in bolnišnicah žrtvovali za bližnjega, pade sramotno iz dežele, jud pa, če je obojen, se pomilosti, in če je količkaj več, dobi vse mogoče časti. Liberalizem in judovstvo — to je nerazdružljiv par.

Najbogatejši mažarski velikaš. Vsled smrti kneza Pavla Eszterházyja je prešlo njegovo premoženje na kneza Nikolaja Eszterházyja, ki je plačal za dedščino 735.000 kron pristojbine. Vse podedovano premoženje znaša 82 milijonov kron.

„Z ognjem in mečem.“ Ta lepi Sienkiewiczov roman bode Sarah Bernhardt dramatisovala.

† Nordenskjöld. Iz Stockholma se poroča, da je ondi umrl znani preiskovalec severnega tečaja profesor Nordenskjöld.

Novo delo grofa Tolstega je ravno kar dokončano in se peča z delavskim vprašanjem. Naslov temu delu je „Edino sredstvo.“ Grof sedaj zopet dela in se na dan izprehaja dve uri.

Vihar razrušil gledališče. V Rouversen Xaintois v Vogesih so ustanovili gledališče po Oberammergavskem zgledu. Ondotno prebivalstvo je predstavljalo od škofa iz Saint Dité spisano dramo „Jeanne d'Arc.“ Okolu 200 vaščanov je sodelovalo pri igri, glavna junakinja je imela tri predstavjalke, ki so se menjavale v posameznih delih drame. To gledališče je velikanski vihar popolnoma razrušil in uničil, naposled je pa še nastal ogenj, ki je strahovito divjal po razvalinah.

Monopol za užgalice v Turčiji. Žid baron Goldberger iz Avstrije želi dobiti od sultanove vlade koncesijo za izdelovanje užgalic v Turčiji. Pogodba naj bi se raztegala na dobo 40 let in naj bi turška vlada po preteku jednega leta prepovedala uvoz inozemskih užgalic. Turški vladi se zagotavlja na leto 220.000 funtov dohodka, ostalo bi spravil žid v svoj žep. Vlada je baje temu načrtu precej naklonjena.

Novo vrsto tlaka so pričeli poskušati v Berlinu. Tlak je zmes cementa in stolčnega švedskega granita.

Prihodnja svetovna razstava bode l. 1903 v St. Louisu v združenih ameriških državah. Prireditelji nameravajo k prireditvi povabiti cesarja Franc Jožefa, nemškega cesarja in angleškega kralja. Kronane glave se bodo pač dobro premislile, predno se bodo podale na pot preko morja.

Samomorilec v špiritu. V reservoaru, napolnjenem s tisoč hektolitri špirta, so našli te dni v neki budimpeštanski tovarni višjega uradnika Angelija, ki je s poverjenjem oškodoval tvrdo za 20.000 K. Ko so prišli na sled poverjenju in jeli sumiti Angelija, se je ta utopil v reservoaru.

Društva.

(Veselica Slovenskega bralnega in pevskega društva „Triglav“ v Radovljici) se vrši dne 15. avg. Na vspredu je godba na pihala in lok. Pričetek ob 4. uri popoldne. Opozarja se, da je vse preskrbljeno, da se bode slavno občinstvo izvrstno zabavalo in se ne bode z nikakimi srečkami nadlegovalo. Veselica bode na vrtu stoletnih lip, ki je kaj prijeten hlad. K obilni udeležbi vabi odbor.

(Redni občni zbor slovenskega bralnega društva v Škofji Loki) bode dne 15. t. mes. ob 1. uri popoldne. Dnevni red: 1. Nagovor podpredsednika. 2. Poročilo blagajnika. 3. Poročilo tajnika. 4. Volitev treh pregledovalcev računov. 5. Volitev novega odbora. 6. Slučajnosti. Ako bi po § 21. društvenih pravil ne bil redni občni zbor sklepčen, bode ob 1/2. uri isti dan z istim dnevnim redom drugi izvanredni občni zbor.

O d b o r.

Narodno gospodarstvo.

Pšenična letina na svetu.

Trgovska hiša Emanuel Mendel v Budimpešti obelodanila je poročilo o letošnji letini pšenice na svetu in trdi v svojem poročilu, da se je v tekočem letu pridelalo na svetu za 20 milijonov hektolitrov pšenice več, nego v preteklem letu. Najbolj rodovitno leto je bilo v ameriških zedinjenih državah, kjer je 250 milijonov hektolitrov proti 180.300.000 v preteklem letu. Pšenico so ondi poželi pred veliko vročino. Kanada, Argentinijska, Avstralija, vse so imele v tekočem letu rodovitnejše leto za pšenico, nego je bilo preteklo leto. V Rusiji se je pa le-

tos radi velike suše pridelalo pšenice 115 milijonov, proti 126.4 milijonov v prejšnjem letu, Francoska ima 95 milijonov hektolitrov proti 197 v preteklem letu. Italija 40 proti 43.1, Španja 40 proti 42, Rumunska 23 proti 21.3 milijonov hektolitrov v preteklem letu, a kakovost pšenice tu ni najboljša radi mnogega deževja. Avstrija je letos imela 14 milijonov hektolitrov pšenice proti 15 milijonov v preteklem letu. Letina pšenice v Nemčiji se je v južnem delu države dobro obnesla, slabo pa v severnem delu. Angleška bo dala 17 milijonov hektolitrov, Bolgarska 12.5, Srbija. Glede Indije se računa radi ve like suše samo na 70 milijonov. Te podatke posnemamo po reškem »Novem Listu«.

Darovi.
IX. izkaz darov za pogorelce v Gorenji vasi do incl. 13. avgusta: J. Tavčar 1 K, župni urad Višnja gora 6 K, mestni župni urad Škofja Loka 4 K, župni urad Nevlje 8 K, društvo »Slavec« 433 K 93 h, Majdič po dež. odboru 40 K, »Slov. Narod« 5 K, »Glas Naroda« Amerika 300 K. Vsem dobrotnikom: Bog plačal!
Pomožni odbor Gorenja vas, dne 13. avgusta 1901.

Matej Pintar, načelnik.

Telefonska in brzojavna poročila.
Kranjska gora, 14. avg. Češki kolesarji so sinoči dospeli. Ob slavaloku pozdrav županov. Dekleta so goste nakitile s planikami. Večerja z godbo in petjem. Navdušenje splošno. Zjutraj zdravi odrinili na Dovje.

Dunaj, 14. avgusta. Skoro gotovo je, da se državni zbor snide meseca oktobra.

Dunaj, 14. avgusta. Glasom poročil raznih listov poslanec Prade vztraja pri svojem sklepu. Poslanec Beurle je naznanil v posebnem pismu, da na vsak način odloži mesto predsednika.

Dunaj, 14. avgusta. Član gospodske zbornice Hauswandler, zvest katolik, je umrl.

Išl, 14. avgusta. Ministerski predsednik Koerber je došel sem v spremstvu sekcijskega načelnika Bleilebena.

Budimpešta, 14. avgusta. Jutri praznuje domobranski minister Fejervary svoj 50letni službeni jubilej.

Berolin, 14. avg. Sestanek vladarjev v Gdanskem vsled smrti cesarice Friderikove izostane.

Neapolj, 14. avgusta. Znani slikar Domenico Morelli je umrl.

Palermo, 14. avg. Tu se postavi Crispiju spomenik.

London, 14. avgusta. Trdi se, da se kralj Edvard meseca septembra sestane z ruskim carjem v Kodanju.

Tarsund (Norveško), 14. avgusta. Štiri petine mesta je pogorelo. 1300 ljudij je brez strehe.

Newyork, 14. avgusta. Vodjem stavke so se načrti pokvarili. Carnegie-tovarne, o katerih so se voditelji stavke nadejali, da bodo prve pri stavki, delajo, istotako družba za izdelovanje jekla.

Petrograd, 14. avg. »Nowoje Wremja« pišejo, da je moralična dolžnost vevlasti upreti se brutalnosti Angležev in storiti korake za korist Burov.

London, 14. avg. »Times« poroča o posetu nekega Francoza pri Krügerju. Francoz pravi, da samo Krüger trdoglavo upa, da se bodo razmere za Bure ugodno presukale. Vsa ostala njegova družba, celo Leyds, je prepričana, da je burska stvar brezuspešna (?). Žena Bothova je prinesla brezupna poročila od burskih vodij. Okolica Krügerjeva skrbno pazi, da ne pride žena Bothova v dotiko s svetom, da ne izda brezupnega položaja Burov (!?).

Haag, 14. avgusta. Vesti, da se je Krügerju omračil duh, so angleške laži.

Bruselj, 14. avg. Krüger je poslal vevlastim protestni spis proti najnovejši proklamaciji Kitchenerjevi. Brezdvomno je, da bode Botha sedaj izvajal skrajne represalije. Krüger je dobil poročilo, po katerem stoji na južnoafriškem bojišču 17.000 Burov in 12.000 vstaških Afrikandov. Orožja in municije imajo dovolj, toda življenskih sredstev jim nedostaja.

Umrli so:
12. avgusta. Oton Rošnik, računskega revidenta sin, 6 mesecev, Zatiške ulice 1, črevesni katar.
V bolnišnici:
10. avgusta. Ivan Fink, prisiljenec, 19 let, srčna hiba.

Zitne cene
dné 13. avgusta 1901.
(Termin.)

Na dunajski borzi:
Za 50 kilogramov.

Pšenica za jesen	K 8:25	do 8:26
" pomlad 1902	8:65	8:66
Rž za jesen	7:07	7:08
" pomlad 1902	7:38	7:39
Koruzza za avgust	5:53	5:55
" september-oktober	5:61	5:63
" maj-junij 1902	5:47	5:48
Oves za jesen	6:63	6:64
" pomlad 1902	6:28	6:29

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za oktober	K 8:09	do 8:10
" pomlad 1902	8:48	8:49
Rž za oktober	6:73	6:74
Oves za oktober	6:30	6:31
Koruzza za avgust	5:26	5:27
" september	5:32	5:33
" maj 1902	5:20	5:21

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K 7:80	do 8:40
" južne žel.	8:10	8:40
Rž	7:15	7:35
Ječmen	7:10	9:30
" ob Tisi	6:80	8:50
Koruzza ogerska	5:65	5:75
Cinkvart	6:75	7:10
Oves srednji	7:60	7:75
Fižol	7:75	10:00

Meteorologično poročilo.
Višina nad morjem 306.2 m, srednji zračni tlak 736.0 mm.

čas opazovanja	stanje barometra v mm.	temperatura na Celziju	Vetrovi	Nebo	Požarica v 24 urah
13/9 zveč.	734.8	19.0	sl. zah.	oblač.	
14/9 zjut.	736.3	17.3	sl. sever	dež	0.0
14/9 popol.	736.4	19.6	"	del. jasno	

Srednja večerajšnja temperatura 21.1°, normale: 19.0°

792 1-1

Vsem prijateljem in znancem naznanjaya pretužno vest, da je najina ljubljena hčerka

Saša

dné 13. t. m. opoldne nagloma zaspala v Bogu.

Dr. Vladimir in Antonija Ravnihar.

Mesto vsakega posebnega naznanila.

Izjava.
Podpisani izjavlja, da za svojo ženo **Marijo Krsnik** roj. **Kocjan** ni več plačnik.
788 3-2 **Ant. Krsnik**,
posestnik in mlinar v Lešah št. 3.

Emajlna glasura, prava, uporabna, kateri se mnogo rabijo, n. pr. umivalniki, železje, les, kositar, kameniti predmeti, vodovodne škodlje, kojim da porcelanu slično prevlako V škafličah po 1/2 in 1 Ko. se dobiva pri tvrdki **BRATA EBERL** v Ljubljani, Franciškanske ulice.
Vnanja naročila po povzetju. 228 3 12-1

Trgovski vajenec,
zmožen slovenskega in nemškega jezika ter nekoliko izšolan, se sprejme v trgovino z železom pri 791 4-1
Karol Kavšek a nasl.
Schneider & Verovšek, Ljubljana.

Postranski zaslužek,
trajen in rastoč, ponuja se spoštovanim, deloljubnim in stalno naseljenim osebam s prevetljem zastopa domače zavarovalne družbe prve vrste. 413 17
Ponudbe pod „1.798“, Gradec, poste restante.

Učenca marljivega, krepkega sprejemem takoj v svojo čevljarsko obrt.
Natančneje osebno ali pismeno
Ivan Gačnik
čevlj. mojster v Ljubljani, Radeckega cesta št. 2.
780 3-2

Kis,
naravni, iz alkohola po vrenju na pravljen, brez primesi nevarne in neprijetno dišeče očetne kisline, se dobiva pri 714 10-6

J. J. Kantz-u
v Ljubljani, Rimska cesta 16.

Jesenska košnja (otava) je oddati na več travnikih. — Cena nizka.

Oglasiti se je pri 776 2-2
I. Koman-u, oštirju na Rimski cesti št. 24, poprej pri »Lovcu«.

Pristava na prodaj!
Iz proste roke prodá se v mestu **Kranju** pri javnem vrtu »Zvezda« ležeča **pristava** z obokanim hlevom za desetero živine, z dvema zidanima pôdoma, in njivami za 25 mernikov posetve. Pristava bi se lahko porabila tudi za kaki obrt. 763 3-3
Več pové **Jakob Dolinar**, posestnik in gostilničar na Primskovem pri Kranju

Št. 26.361.

Razglas.
V smislu § 24. zakona z dne 5. novembra 1898 (št. 40 dež. zak.) se javno na znanje daje, da je **volilski imenik za volitev dveh deželnih poslancev**, ki jih bode vsled razpisa c. kr. deželnega predsedstva v Ljubljani z dne 25. julija t. l. št. 2998, voliti deželnemu stolnemu mestu Ljubljani dne **19. septembra 1901, že sestavljen**, ter da bo **oddanes naprej osem dni** v magistratnem ekspeditu razgrnjen vsakemu na vpogled. Zoper ta imenik smejo tisti, ki imajo pravico voliti v tej volilni skupini, tukaj vložiti ugovore otem, da so se v volilski imenik vpisale osebe, ki nimajo pravice, ali, da so se iz njega izpuštile take osebe, ki imajo pravico voliti.
Izkaznice vročile se bodo volilecem pravočasno v stanovanje; ko bi pa kdo izmed volivcev iz kakršnegakoli vzroka izkaznice najkasneje tri dni pred volilnim dnevom ne prejel, naj pride osebno ponjo k mestnemu magistratu.

Mestni magistrat v Ljubljani,
dne 10. avgusta 1901.

Štajerska
ROGAČKA
KISELA VODA **Gempel** in Styria-vrelec
OSVEŽUJOČA PIJAČA. Nepresegljiva zdravilna voda.

F. M. SCHMITT, Ljubljana. Pred škofijo št. 3
priporoča visokočastiti duhovščini svojo bogato zalogo
podobic za kolekturo
kakor tudi raznovrstne **rožne vence, svetinje** za razne bratovščine, **škapulirje** in **križe** po najnižjih cenah. 758 3-2

Št. 8760.
Razpis.
Na **kranjski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu** z dvoletnim poučevanjem in slovenskim učnim jezikom so izpraznjene

štiri deželne ustanove
za prihodnje šolsko leto 1901/1902, katero se prične **dné 4. novembra 1901.**
Pravico do teh ustanov imajo **sinovi kranjskih kmetovalcev** in vinogradnikov, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravja in so z dobrim uspehom dovršili ljudsko šolo. Prednost imajo taki kmetijski sinovi, od katerih je upati, da se bodo potem na svojem domu s kmetijstvom, vino- in sadjerejo pečali.
Učenci z ustanovami dobivajo **brezplačno hrano, stanovanje in pouk v šoli**; obleko pa si morajo sami preskrbovati.
V šolo se sprejemajo tudi:
1. **plačujoči** učenci, kateri plačujejo po 60 h na dan za hrano in stanovanje in pa 40 K šolnine na leto, in
2. **eksternisti**, ki zunaj šole stanujejo in plačujejo šolnino.
Lastnoročno pisane slovenske prošnje, ki morajo biti kolekovane s kolekom 1 K, se imajo
do dné 16. septembra 1901

izročiti vodstvu kranjske kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu.
Prošnjam je priložiti rojstni list, spričevalo dovršene ljudske ali srednje šole, zdravniško potrdilo o čvrstem telesu in trdnem zdravju in župnijsko spričevalo o lepem vedenju.
Vsak učenec se mora podvreči vzprejemnemu izpitu, ki se razteza na slovenski jezik in priprosto računstvo, in od uspeha tega izpita je odvisno, ali se dotičnik v šolo sploh sprejme.
Prošnjam za sprejem proti plačilu je priložiti reverz ali obvezno pismo starišev, oziroma varuha zaradi vzdrževanje učenca.
Pristavlja se, da imajo učenci, ki dovršé to šolo, le **dve leti vojaške prezentne službe.**
Od deželnega odbora kranjskega.
V Ljubljani, dné 28. julija 1901.

Spodaj podpisani se uljudno priporočam prečastitim cerkvenim predstojnikom, kakor tudi slavnemu občinstvu v **izdelovanje**
kipov
cerkvenega in posvetnega značaja. Kipi se izdelujejo iz različne tvarine, kot: marmorja, peščenca, lesa in gipsa. Delo zagotavljam točno in dovršeno. Cena delu primerna.
Odličnim spoštovanjem 789 10-1
Ivan Zalar, kipar,
Ljubljana, Kolodvorske ulice 34.

ANT. PRESKER
krojač v Ljubljani,
Sv. Petra cesta št. 16
se priporoča preč. duhovščini v izdelovanje vsakovrstne **duhovniške obleke** iz trpeznega in solidnega blaga po nizkih cenah.
Opozarja na veliko svojo zalogo **zgotovljene obleke** posebno na **haveloke** v največji izbiri po najnižjih cenah.
Dobavitelj uniform avstrijskega društva železniških uradnikov. 7 61

704 3-3

Zastopnik za Kranjsko:
Mihael Kastner
v Ljubljani. 351 35-20

F. M. SCHMITT, Ljubljana. Pred škofijo št. 3
priporoča visokočastiti duhovščini svojo bogato zalogo
podobic za kolekturo
kakor tudi raznovrstne **rožne vence, svetinje** za razne bratovščine, **škapulirje** in **križe** po najnižjih cenah. 758 3-2

Št. 8760.
Razpis.
Na **kranjski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu** z dvoletnim poučevanjem in slovenskim učnim jezikom so izpraznjene

„ANDROPOGON“

(Iznajditelj **P. Herrmann**, Zgornja Poljskava)
je najboljša, vsa pričakovanja prekašajoča **sredstvo za rast las**, katero ni nikako sleparstvo ampak skozi leta z nena-
vadnimi uspehi izkušena in z jamčeno neškodljiva tekočina,
ki zabrani izpadanje las in odstrani prahaje.
Značilno je, da se pri pravilni rabi že čez 4 do 5 ted-
nov opazi močna rast las, kakor tudi brade, in imajo novo
zrasli lasje pri osivelih zopet svojo nekdanjo naravno brado.
Mnogoštevilna priznanja. Cena steklenice **3 krone.**
Dobi se v vsch mestih in večjih krajih dežele.

Glavna zaloga in razpošiljatev v Ljubljani

pri gospodu 770 (2)

Vaso Petričič-u.

V zalogi imata tudi gg. **E. Mahr** in **U. pl. Trnkóczy** v
Ljubljani in **š. A. Ranj** v Kranji.

Preprodajalci popust.

Za pomladno in poletno dobo

priporočam gospodarjem in kmetovalcem, kakor tudi raznim podjetnikom svojo veliko zalogo po-
trebnih za stavbe: **portland- in roman-cement, železo za vezi, storje, traverze,**
železniške šine, okove za vrata in okna, trombe, cevi za vodovode, štedil-
nike (Sparherde).

Potem poljedelske stroje: **slamoreznice, gepeljne, mlatilnice, fino izdelane, močne**
pluge, stroje za posnemanje smetane, stiskalnice za sadje, najnovejše trombe
za gnojnice in drugo potrebno orodje za poljedelstvo.

Razno orodje za kovače, ključavničarje in mizarje.
Nagrobne križe, vlite kotle, jeklo za svedre, tehtnice in uteže, žimo,
morsko travo, kakor veliko izber v kuhinjski opravi itd. po jako nizkih cenah.

Fran Stupica,

232 30—23

trgovina z železnino in špecerijskim blagom,

Ljubljana,

Marije Terezije cesta šte. 1, poleg gostilne „pri Figovcu“.

Prezema izgotovitev celih oprav za neveste.

Izdelovalnica perila za gospode, dame in otroke

le iz blaga od **B. Schroll-a, Graumann-a** in **Siegel-a.**

Nikako manjvredno tovarniško, marveč najskrbneje domače delo.

Za izborna dela in najreelneje postrežbo jamči trdka

C. J. Kamann, Ljubljana,

Mestni trg šte. 8,

Založnik perila raznih c. in kr. častniških uniform.
zavodov.

Tu je v zalogi **originalno dr. Gustav Jägerjevo vol-**
neno perilo, vsake vrste kopalno perilo, Pless-ovi, Hükel-
ovi, Pichler-jevi klobuki iz diake in lodna, najboljša v
žokih, nogovcih, kravatah, modercih in žepnih roboih,
razno drugo modno in pleteno blago za gospode, dame in
otroke itd. itd.

Lastna izdelovalnica predpasnikov, bluz, spod-
njih kril, jutranjih in spalnih sukenj itd.

Cene so v primeri z dobroto blaga **brez konkurence.**

Ko bi se pripetilo, da bi kupec bil nezadovoljen s kakim pri meni kupljenim blagom, ga rad
zamenjam ali pa na zahtevo vrnem denar. 1092 28—14

Preselitev trgovine.

S tem najvljudneje naznanjam svojim naročnikom in slavn. občinstvu
sploh, da sem se s svojim

zavodom za izdelovanje vojaške oprave

preselil iz Slomškove ulice v svojo novo zidano vogalno hišo

na Resselnovi cesti šte. 7

Zahvaljujoč se svojim čč. naročnikom za dosedanje zaupanje jih prosim
še daljne naklonjenosti

s spoštovanjem

ANTON REISSNER

775 6—3 izdelovalec vojaške in druge oprave.

Ob tej prilikise priporočim gospodom enoletnim prostovoljcem za napravo
uniforme po najnovejših vojaških ukazih ter po zmernih cenah.

Prodaja stekla na Trnovskem pristanu št. 4 v Ljubljani.

Radi opustitve tvornice za steklo razprodana bode po najnižji ceni vsa
zaloga steklovine, in sicer **čaše, steklenice** in razni drugi predmeti v vseh
velikostih in oblikah.

Trgovci, krčmarji in gospodinje imajo priliko nabaviti si potrebno
posodo kar najceneje ter so s tem uljudno vabljeni v prav obilno nakupovanje.

Spoštovanjem

Avgust Drelse

Trnovski pristan št. 4.

781 3—3

Št. 497.

Razglas.

769 2—2

Krankskega verskega zaklada obojno **skladišče v Bohinjski Bistrici**, v katerem
se prodaja moka in železo, pa **skladišče na kolodvoru Lesce-Bled**, ki služi za za-
časno shranjevanje blaga, **se daje v najem** za čas od 1. februarja 1902 do 31. janu-
varja 1905.

Kdor želi prevzeti te prostore, naj svojo pismo, zapečateno ponudbo izroči **do**
torka, 10. septembra, opoldne podpisani c. kr. upravi gozdov in državnih posestev,
kjer so tudi izvedeti najemni pogoji.

C. kr. gozdna in državnoposestna uprava

v Radovljici, dné 7. avgusta 1901.

Izdelovatelj strojev za pranje

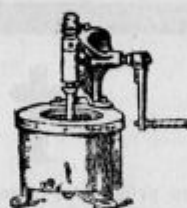
Kraus & Comp., Dunaj, XVIII., Währinger Gürtel 53.

Največa in najstarejša tovarna te vrste v Avstriji, prevzame **napravo popolnih pralnic** in razpo-
šilja z jamčeno dobre: 673 20—9

Pralnestroje
na par,

priznana najboljša
vrste, za na roko
ali na par, od
28 gl. do 2000 gl.

Centrifuge,

delujoče brez ropota,
za na roko ali na
par, od 140 gl. više.

Najboljši
Wring-stroji

(za ožemanje perila) v
vseh velikostih, od
14 gl. više.

Stroji za
valjanje
perila,

najboljše se-
stave, po 24 gl.
in više.

Stroji
za likanje
perila

od 85 goldinarjev više.

Natančni ceniki s podobami vseh strojev za pranje na željo brezplačno in franko.

Naznanilo preselitve.

Usojam se p. n. občinstvu naznaniti, da sem **preselil** svojo

zlatarsko trgovino

še Sv. Petra ceste šte. 4 v

Preširnove ulice št. 5 (Perlesova hiša)

ter ob enem priporočam svojo znatno po-
večano zalogo vsakovrstne

zlatnine, srebrnine in
** China-srebra. **

Dalje na **novo upeljano prodajo**
srebrnih in zlatih žepnih ur.

Vsa v mojo stroko spadajoča nova dela in popravila
izvršujem **natanko po naročilu z jamstvom** v lastni delavnici.

Za mnogobrojni obisk se najuljudneje priporočam z odličnim
spoštovanjem

Dragotin Rošak zlatar.

766 3—2

Dunajska borza.

Dne 13. avgusta.

Skupni državni dolg v notab.	99 95
Skupni državni dolg v srebru.	98 85
Avstrijska zlata renta 4%.	118 65
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron.	95 75
Ogerska zlata renta 4%.	118 60
Ogerska krona renta 4%, 200.	93 25
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.	1670 —
Kreditne delnice, 160 gl.	639 75
London vista	239 65
Wemski drš. bankovci za 100 m. nem. drš. velj.	117 15

20 mark	23 45
20 frankov (napoleonor)	19 04
Italijanski bankovci	91 20
C. kr. cekini	11 32

Dne 12. avgusta.

3-2% državne srečke l. 1854, 250 gl.	188 50
5% državne srečke l. 1860, 100 gl.	170 25
Državne srečke l. 1864, 100 gl.	207 —
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron.	95 35
Tisne srečke 4%, 100 gl.	144 50
Dunavske vravnave srečke 5%.	256 75

Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878	105 —
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	94 25
Prijoritne obveznice državne železnice	430 —
južne železnice 3%	343 —
južne železnice 5%	121 —
dolenjskih železnice 4%	— —
Kreditne srečke, 100 gl.	389 —
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gl.	510 —
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gl.	47 75
Ogerskega	24 60
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gl.	16 25
Rudolfove srečke, 10 gl.	58 —

Sa'move srečke, 40 gl.	204 —
St. Genois srečke, 40 gl.	234 —
Waldsteinove srečke, 20 gl.	390 75
Ljubljanske srečke	60 —
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gl.	269 —
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st.	5790 —
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gl.	860 —
Akcije južne železnice, 200 gl. sr.	91 —
Splošna avstrijska stavbinska družba	144 —
Montanska družba avstr. plan.	424 —
Trboveljska premogarska družba, 70 gl.	430 —
Papirnih rabljev 100	253 —

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za zube pri žrebanjih, pri izžrebanju
najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje.
Kulanična izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„M E R C U R“

l. Weizzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih,
potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostih
papirjev in vestni sveti za dosedaj kolikor je mogoče visocega
obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.